N:o 47 (1715) A. 32:A ÅRG. LÖSNUMMER 30 ÖRE. UPPLAGA A.

Brostrom
B+ 12

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AV FRITHIOF HELLBERG
IDUN
FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SÖNDAGEN DEN 23 NOVEMBER 1919.

HUFVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE:
EBBA THEORIN.

Pärlor och pokaler på Nationalmuseum.

MED DEN SAMLING, SOM I DAGARNA utställts i Nationalmuseum, har liksom tagits ett grepp in i själva renässansens strålande skattkammare av guld- och silversmiden.

Den i samlingen ingående kollektionen av smycken lär vara något i världen enastående. Ingen tid har älskat smycken så som renässansen, och mången mästare har här åt ädla metaller och pärlor givit en skönhetens slutgiltiga form, som skall bestå. Tunga äro dessa smycken (också ha många av dem varit avsedda att bäras av män, ej av kvinnor), men de måtte ha tagit sig praktfullt ut på t. ex. de pompösa spanska dräkterna. Ofta ha med stor sinnrikhet stora pärlor av oregelbunden form använts som kroppsdelar åt de i

Pokal av silver och kokosnöt.

smyckena ingående figurerna. Mästerstycket i den vägen är den här avbildade Fortunaklenoden. Kvinnans underkropp består av en enda stor pärla, brösten av två andra runda pärlor; slöjan, hon svänger över huvudet, och bandet om midjan äro besatta med juveler av en underbart vacker slipning; ett rött emaljdraperi har glidit ner från höfterna. Sockeln, ett senare arbete, är i ebenholts med pålagda drivna guldornament.

På utställningen dominerar f. ö. dryckeskärlet i olika former — dryckeskärlet, i ett kallt klimat symbolen för livsglädjen. Vid dess utformande har konstnärens fantasi ofta varit djärv ända till det bisarra. Den kanske vackraste pjäsen i sitt slag är den här avbildade vinkannan av förgyllt silver; den har form av en triton, som bär en nereid på ryggen, och utmärks av en härligt patinerad, skimrande guldton. Den andra pokalen, som här avbildas, är av silver och kokosnöt — renässansmästarna använde gärna ibland sådana exotiska material: i en annan bägare ingår t. ex. rhinoceros, i en tredje en kinesisk snäcka.

Större delen av de hithörande sakerna äro Nürnberg- och Augsburgarbeten, och över huvud är det den tyska renässansens guldsmeder, som lämnat huvudparten av de utställda föremålen.

Vinkanna i form av en triton — en av de vackraste pjäserna på utställningen.

"Fortunaklenod" — mästerstycket inom "Kleinkunst"-kollektionen.

Samtal med mina väninnor. Av Gertrud Almqvist-Brogren.

3.

Normala människor och onormala.

"JAG HAR ANTIPATI MOT NORMALA människor", sade min filosofiska väninna, "men det gör dem ingenting. De äro så många, och de tycka så mycket om varandra, att de säkert kunna undvara min sympati."

"Och jag, som nästan tyckte mig kunna göra anspråk på att kallas normal", sade jag en smula vemodigt. "Jag vet inte att jag bär mig underligt åt på något sätt."

"Du —" sade min vän, "du normal. Låt oss bara ta det närmast till hands liggande exemplet. Är det här ett normalt ordnat och skött hem kanske?" Hon gjorde en bred gest ut över rummen i mitt lantliga paradis. Jag tyckte det såg ganska inbjudande ut, men jag kände mig på samma gång osäker. Min filosofiska väninnas överlägsenhet imponerar alltid på mig.

Hennes blickar följde hennes handrörelse, och hon såg ganska gillande ut. "Alla människor trivas här", sade hon, "alla erfara en känsla av välbehag i de här gamla, konstiga rummen med sina omaka möbler och sin lindriga ordning. Konstnärligt ordnat är det ju strängt taget inte, lilla du. Jag har väninnor med mera utvecklad smak och med större förmåga att arrangera än naturen kostat på dig. Inte många skulle kunna säga vari trevnaden ligger. Jag kan säga det. Den beror på att du inte hör till de normala människorna. Ditt hem har en individuell prägel, och de normala människorna äro inte individuella. Tänk bara efter vad fru Pärongvist på Skogshöjd, som är verkligt normal, skulle göra av den här bostaden. Hennes specialitet är att rada upp stora, klumpiga möbler efter en viss metod, som hon tycker verkar gediget. Herr Pärongvists föräldrars och hennes egna föräldrars glanstid inföll under 80-talet med dess fulhetskult, och hennes flesta möbler härstamma från den tiden, men jag tror att fru Pärongvist skulle ha förmågan att komma den självsvåldigaste rokokomöbel eller den lättaste och luftigaste empire att verka tung, stel och tråkig. Och ändå är fru Pärongvist själv ett litet, glatt, ytligt flarn, bara så fruktansvärt normal, gud välsigne henne.

Men det är inte alla normala människor, som likna fru Pärongvist. Fru Syngren är en annan typ, betydligt intressantare och mera komplicerad. Vad säger du om henne? Hon är ju rik också, och man kan inte gärna tänka sig något charmantare än hennes herrgårdshem. Man faller ur den ena beundran i den andra, när man vandrar genom gemaken. Man kan inte hjälpa att man tänker på vad den eller den pjäsen är värd. Det står skrivet på den att den är dyr. Och man märker att fru Syngren själv är medveten om det sakförhållandet. Allt är ordnat med förträfflig smak. Det förekommer inte stilblandningar annat än i samband med en ursäktande förklaring. Fru Syngren är stolt och glad över sitt hem, vem skulle inte vara det i hennes ställe? Man skulle bara tveka att kalla det hem i ordets intima betydelse. Hon verkar en liten, liten smula museivaktmästare. Å, inte någon vulgär typ. Och fru Syngren skulle vara den första att leende göra jämförelsen. Hon är, som jag redan antytt, en intelligent dam, och har en hel del olika intressen. Jag vet inte om hon är litteraturkännare. Det skulle inte alls passa henne illa. Men hon har en massa andra branscher. Hon är hustru, mor och husmor och allt utarbetat till fullkomlighet. Normala människor äro alltid mer eller mindre fullkomliga, ty allt hos dem är utvecklat till yrke. En normal småbarnsmor har över sig en doft av ackuschörska. Bli barnen äldre, får hon en viss lärarinnetyp, för vilken intet i facket är främmande. En normal människas vänskapsförbindelser äro i grunden intet annat än yrkesanslutningar. Å, mena inte att jag därmed förhånar ett ärligt arbete eller talar nedsättande om det. Jag tvivlar inte på att det finns onormala ackuschörskor, som äro, ska vi kalla det, födelsekonstnärinnor, och jag vet att det finns lärarinnor av yrket, som äro uppfostringsgenier, högt höjda över yrkesmässigheten. Det finns små onormala dilettanter också på alla områden.

Och det är just här vi ha den stora skillnaden mellan de normala och de, som inte äro det. Konst å ena sidan, konst och individualitet, om också ibland misslyckad, och å andra sidan yrke, som alltid är lyckat, om det inte slarvas bort.

Det är bland de normala människorna vi ha att söka den västerländska standardtypen, och du vet att jag inte beundrar västerlandet. I Sverige är typen i alla fall sällsynt. I Sverige finnes det så få "färdiga" människor. Jag menar med färdig vad man menar på konfektionsspråket. Inte ett stygn fattas, inte en knapp eller häkta i den andliga utrustningen. Det är nästan det mest sympatiska med svenskarna att de inte äro "färdiga". Man har något att vänta. Men de äro inte imponerande annat än som utvecklingsmöjligheter.

Vår normaltyp har ingenting av standard, bara av andra klassens fabriksarbete med en och annan brista i sömmarna. Du måste medge att det inte är tilltalande.

Men den västerländska standardtypen är något helt annat. Den är imponerande, om också inte på ett sätt, som är sympatiskt för mig.

Det lockar mig att återvända till fru Syngren, för hon är en så fullkomlig representant för den typen. Hennes svenska stamtavla är inte heller fullt klar, och hon har vistats för mycket utomlands. Hennes man är absolut lycklig, ty hon har lärt hustruyrket till fullkomlighet. Hon drar honom vid näsan, när det behövs, och är lagom uppriktig och undergiven i de rätta ögonblicken. Hennes yttre företeelse är alltid standardprydlig, och hon gör sig på ett smickrande sätt uppmärksammad i varje sällskap. Hon kan samtala om allting, även det hon inte förstår, och hon verkar originell utan att vara det, därför att hon säger sina banaliteter med smak, och därför att hennes icke föraktliga temperament ger en viss färg åt dem.

Hon har livliga sympatier och antipatier, hon som jag, fast de gå i motsatt riktning mot mina. Hon avskyr allt, som inte är fullt normalt, och därför älskar hon inte synnerligt svenskar, ty den svenska normaltypen, andra klassens konfektion, är ändå en smula under hennes värdighet.

De enda onormala, som hon gillar, är de, som kan skänka henne nöje som clowner eller rolighetsministrar, och det finns ganska allvarligt folk, som hon betraktar i den skepnaden. Dem klappar hon på huvudet på ett så övertygande överlägset och vänligt sätt, att hon inte sällan vinner deras hjärtan och kommer dem att tro att hon anser dem som sina likar, under det de i själva verket jämställas med hennes pudlar och knähundar.

Det har roat mig att pröva fru Syngren med Strindberg, Strindberg som är ett tecken och en probersten i så många avseenden. Jag menar inte att en människa måste beundra och älska Strindberg för att vinna mitt gillande. Det finns de, som avsky honom hjärtligt och personligt och ha min aktning för det. Personliga tycken äro alltid sympatiska. Men de normala människornas tycken äro inte personliga, om de också tro det. De följa en norm. Personligen borde fru Syngren avsky Strindberg, ty han är inte normal. Men det har genom en mödosam procedur arbetat sig in i fru Syngrens hjärna, inte i hennes hjärta, att Strindberg är stor, och därför beundrar hon honom och talar vid påfordran om sin beundran. Det är förfärligt.

Fru Syngren är också religiöst intresserad eller ännu mera, hon har religiös tro, om man kan använda det ordet om hennes övertygelse att bara hon och de, som hysa samma åsikter som hon, äro värda att räkna med, när det gäller religion. Hon polemiserar med energi och framgång, om också med bristande logik, mot alla andra religiösa övertygelser. Fru Syngren är intolerant. Hon måste vara det, om hon skall kunna kallas normal. Intoleransen är ett av de normala människornas kännetecken, antingen de äro religiösa eller antireligiösa. Det är normen, som linjerar deras liv. Hur skulle något, som sticker utanför den, kunna tillåtas oanmärkt?

Och det är på religionens område, som de normala människorna bli allra mest fruktansvärda. Det är de icke normala, de som gå över normen, som uppenbara det oändliga i symboler av bävande ord. Det är de normala, som sätta den i system och pressa anden ur den. Det är de icke normala, som dö martyrdöden för sin tro, och det är de normala, som i alla tider tänt lekamliga eller andliga kättarbål för martyrerna av alla konfessioner."

Min filosofiska vän har talat sig trött. Hon tystnar.

"Men du går bestämt för långt, du förivrar dig, du skjuter över målet", säger jag. "De normala människorna ha säkert en större uppgift än du tror. De föra ordningen med sig. Livet skulle vara omöjligt utan dem, även för dina livskonstnärer."

Min vän tiger fortfarande, och jag fortsätter.

"För övrigt tyckas makterna gynna dem", säger jag. "Det är de normala, som besitta jorden."

"Tror du", säger min vän slutligen drömmande. "Jag har också tänkt på det, men jag ser saken annorlunda. Makterna, ja, varför skulle vi inte använda det namnet? Makterna äro ännu i färd med att forma människan. De arbeta långsamt och tålmodigt. De nå gång på gång utvecklingen av en viss typ. Men jag har tyckt mig märka av historien att vid det laget slå de sönder formen och börja på nytt. De ha inte funnit vad de sökte. Nej, den verkliga människan är ännu inte uppnådd som typ, bara som individ, och till dess håller jag på individen och föraktar typen, spjärnar med händer och fötter mot människosjälens mekanisering."

"Å", säger jag, "Rathenau. Är det hos honom du hämtat din visdom för i dag?"

"Jag hämtar aldrig min visdom hos andra", säger min filosofiska väninna övertygat och indignerat. "Jag har den inom mig. Men när

Iduns byrå och expedition,
Mästersamuelsgatan 45, Stockholm.
Redaktionen: kl. 10—4. Riks 1646. Allm. 9803. Red. Högman: kl. 11—1. Riks 8660. Allm. 402.
Expeditionen: kl. 9—5. Riks 1646. Allm. 6147. Annonskont.: kl. 9—5. Riks 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris:

Idun A, vanl. uppl. med julnummer:		Idun B, praktupp'. med julnummer:	
Helt år	Kr. 14:—	Helt år	Kr. 18:—
Halvt år	» 7:25	Halvt år	» 9:25
Kvartal	» 3:75	Kvartal	» 4:75
4:de kvarta'et	» 4:50	Månad	» 1:75

Iduns annonspris:
Pr millimeter enkel spalt:
40 öre eft. text.
45 öre å textsida.
20 % förhöjning för särskild begärd plats.
Utländska annonser:
45 öre efter text., 50 öre å textsida, 20 % förh. för särsk. begärd plats.

Tre kvinnor, som hos oss infört den stora ryska litteraturen.

DET ÄR GANSKA EGENDOMLIGT, ATT DET är tre kvinnor, som givit oss svenskar del av den stora ryska litteraturen: fröken Walborg Hedberg, fröken Ellen Wester och fru Ellen Rydelius. Det är sant, att redan på åttiotalet professor Almkvist gav oss en utmärkt översättning av Turgenjev och att vi även senare fått någon enstaka god översättning av någon annan än de tre nämnda (vi vilja här ej ens tänka på de bedrövliga andrahandsöverflyttningarna från tyska eller på översättningar av personer, som även om de kunnat ryska i varje fall ej kunnat svenska). Men på det hela taget: utan de tre nämnda kvinnorna skulle vi svenskar icke ha ägt vare sig Tolstoy eller Dostojevski, varken Gorki eller Meresjkovski. Vi skulle ha stått utanför något, som hela Europa tog mot såsom något härligt och heligt (och som kanske också var det egentligt "heliga" i det sista seklets litteratur). Vi ensamma skulle icke ha hört Tolstoys stämma, som kom världens samvete att skälva och som ej skall tystna för oss, så länge gott och ont strida på jorden. Vi ensamma skulle ej ha kunnat ösa ur Dostojevskis bottenlösa djup — — — — nå, här måste man le: först nu, en femtio, sextio år efter deras tillkomst, ha vi fått hans verk på svenska; när för en tjugo år sedan en översättarinna ville ta hand om dem, fann vårt största förlag dem "för långa" — också en synpunkt för ett ledande förlag!

Walborg Hedberg.

Ellen Rydelius.

Ellen Wester.

Om man till någon av de tre damer, det här är fråga om, sade något om den kulturgärning, de utfört, skulle de förvisso anspråkslöst slå med händerna: "inte har jag gjort något att tala om!" De ha alla arbetat blott av kärlek till litteraturen, de ha ödmjukt tjänat anden — och bokstaven med, får man tillägga, ty av en översättare fordras det ju den mest petiga noggrannhet.

Den älsta av dem är fröken Walborg Hedberg, som den 23 d:s fyller sextio år. Hon var pioniären (vi undantaga då alltjämt professorn i slaviska språk Almkvist) på en tid, då knappt någon människa i Sverige kunde ryska. Hon började — det är för resten en 35 år sedan nu — med att översätta ryssarna från tyska, men lärde sig småningom själv ryska. För åtminstone undertecknad skall hon alltid stå som framför allt Tolstoys förmedlare (fastän hon överflyttat också andra ryska saker och ju har ett utmärkt namn som översättare även från franska och tyska — det sista var Romain Rollands tre revolutionsdramer). Hans "Uppståndelse" har hon givit oss direkt från ryska och likaså alla de där smärre skrifterna: "Bekännelser" och "Vad skola vi göra?" "Vår tids slaveri", "Vad skola vi tro?" o. s. v. — allt skrifter, i vilka hans stämma ljuder mäktig som en gammaltestamentlig profets, mild som en kristens, vilket han förvisso är, och därjämte så skakande för oss därför att han är en samtida, en modern.

Ellen Wester gör som översättarinna ett obeskrivligt sympatiskt intryck av att vara en kvinna, som verkligen lever i och samman med "bonæ literæ", för att begagna ett uttryck från en av dem hon gett oss, Erasmus.

För dessa "bonæ literæ" ställer hon sin egen personlighet helt i bakgrunden, och det är betecknande, att hon dolt sig bakom en pseudonym, "E. Weer", som å andra sidan just blivit ett märke, som betecknar något av det bästa för verket. Man förvånar sig vidare över, att en kvinna behärskar ett så omfattande språkområde. Ej blott ryska och polska (bl. a. har hon ägnat år åt att översätta Sienkievicz), utan också de klassiska språken. Hennes mål synes vara ej blott att översätta böcker, utan också att låta oss känna stora andar. Meresjkovskis "Eviga följeslagare" — ingen som läst den, skall väl någonsin glömma den förening av skönhetskärlek och djupsinne, som präglar den. Samme författares "Borgare och plebejer" var intressant, men kanske mindre betydande. Men den stora trilogien "Kristus och Antikrist" har i hennes tolkning nått en spridning, som är förvånansvärd, när det är fråga om en så pass av insikt och skarpsinne tyngd bok. Samme författares böcker om Tolstoy och Dostojevski — i sin tyngd och mysticism säkert mycket svåröversatta — ha troligen lett mången in i de båda diktarnas djupa och rika värld.

— Västerländskt "anstucken" som han är, har naturligtvis Meresjkovski stora förutsättningar att bli läst och omtyckt hos oss — också anse honom ju många vara det nutida Rysslands mest glänsande skribent — men frågan är väl om icke hans "slavism" är litet väl medveten, stundom poserande, och om han icke svänger bra starkt mellan Petersburg och Paris.

Vi sade, att Ellen Wester bakom sin pseudonyms sköld — en sköld, hon gjort skattad — synes gärna dölja sin personlighet. Någon gång visar hon den dock: t. ex. i företalen till Erasmus Rotterdamus' "Förtroliga samtal" och Markus Aurelius' "Självbetraktelser". Hon framträder där som en första rangens essayist, och fastän hon säkert har haft hjärtat fullt, har hon förstått den vanskliga konsten att begränsa sig. Hur utomordentlig är t. ex. icke den kortfattade teckningen av Erasmus, denna djupa och fina, på ett säreget och betagande sätt modern ande — modern som han säkert skall bli det för varje generation, som kommer. Man är eljes så van att se Erasmus uppenbart orättvist och ensidigt bedömd, allt på grund av hans förhållande till Luther; hur fin är icke hos E. Weer bara en sådan liten anmärkning som den, att Erasmus, denne "medelvägsman", kanske i grunden var den mest radikale.

Hennes företal till Markus Aurelius — också en av dessa, som älskat på en gång människorna och böckerna — har samma förtjänster: ger i några korta, tydliga drag hans yttre liv och tränger så in till själva andan i hans arbete, vilket, för att citera just Meresjkovski, är "en av de ytterst sällsynta böcker, som hjärtat aldrig förgäter och som man erinrar sig mitt ibland lidelser, frestelser och sedlig kamp."

Det (såvitt vi ej misstaga oss) sista betydande arbetet, E. Weer givit oss, stämmer väl samman med hennes tidigare översättningsverksamhet: det är Gorkis Barndoms- och ungdomsminnen — en värld av kval och mörker, vari det dock faller som strålar av ett överjordiskt ljus.

Ellen Rydelius har såsom den yngsta av de tre fått den akademiska utbildning, som även för kvinnor blir allt vanligare: hon tog fil. kand. examen med näst högsta betyget i ryska och har även vistats i Ryssland; var senare i flera år journalist. Av de tre är hon vidare den, som fått kallet — jag tror ej, man kan fatta det som annat än ett kall — att översätta Dostojevski. Hon började för en del år sedan med "De förtrampade" och "Döda huset" och fortsätter nu med de väldiga (vi ta ordet här kvalitativt!) romanerna; också Idun skall ha nöjet att publicera några av henne överflyttade noveller av den store ryssen. Undertecknad, som aldrig kommit längre i studiet av ryska än till de tre första bokstäverna i alfabetet, kan naturligtvis ej yttra sig om översättningens kvalitet; men den har av en kännare som d:r Alfr. Jensen fått de allra vackraste lovord, och en jämförelse med den noggranna tyska översättningen ger en också det intrycket, att den måste vara utmärkt.

Det sista, hon kommit med, är "Idioten". Det är ej meningen, att detta skulle vara någon bokanmälan och ännu mindre någon bokreklam; och likväl, man känner sig tvungen att utropa ett: "köp och läs!" Om man så skreve spalter och sidor, man skulle ej kunna ge en tillfyllestgörande framställning av ens innehållet — därför detta korta råd.

EBBA T.

---

jag träffar mina egna tankar på ett riktigt sätt uttryckta hos dessa andra, gillar jag dem. Det har jag rätt till, det höjer min självaktning, och sin självaktning skall man vårda. Den ersätter på ett utmärkt sätt andras aktning, som bara kan vinnas av de riktigt normala. Den är en av livets smakligaste kryddor för oss, som inte nått självföraktets berusande höjder och djup, där bara de allra största människoandarna tumla.

Nu går jag, för nu ser jag att du vill vara ensam, inte för att filosofera, utan för att idka hushåll. Ajö med dig, du är ändå inte normal, för din själ har ingen metod. Den lyder friska, oregelbundna hugskott, liksom din hushållning, och fru Syngren föraktar dig djupt. Göres dig mera vittne behov?"

Bruka ej lutpulver eller dålig såpa utan köp
CHROMOL SÅPAN
TAPETKOMPANIET
Katarinavägen 7, STOCKHOLM
R. T. 9905. Telegr.-adr.: Tapetkompaniet.
Säljer bästa TAPETER över hela riket. Största sortering av modernaste in- och utländska kvalitéer till lägsta priser. Begär omgående prover från oss. Till landsorten mot postförskott eller efterkrav. Bästa inköpskälla för målare och större förbrukare.

På Loholma gård. En berättelse vid brasan.

Av Hedvig Billing.

LOHOLMA GÅRD ÄR EN AV DE ÄLSTA i riket. Den skänktes under drottning Kristinas tid till major Henrik Logård, undgick märkvärdigt nog reduktionen och har aldrig varit ur släktens ägo. — Själva manbyggnaden är av sten, klumpig, stillös, med brutet skiffertak, och en låg verandaliknande stentrappa, vars tak uppbäres av konstlöst snidade pelare av trä. Övre våningen har vid något tillfälle härjats av eld, varför den blivit ombyggd i mera modern stil, medan bottenvåningen alltjämt är i sitt ursprungliga skick, med låga, smårutade fönster, djupa fönstersmygar och slitna, gropiga golv av massiva ekbjälkar. — Vad som mera finnes kvar från flydda tider äro de djupa källarvalven, som sträcka sig under hela byggnaden. Det går en sägen att ryska krigsfångar en längre tid inlogerats här. Även uppstudsiga underhavande lära inspärrats härnere, och ringar och krampor i de tjocka murarna, jämte delar av rostiga järnlänkar som hänga ned från takvalven, göra sådana förmodanden ganska sannolika. — Huset ligger ensligt med skogen till bakgrund och omgivet av en stor trädgård, vars åldriga järnbandade träd och höga, raka buxbomshäckar, tala om en förgången tid och en förgången smak. — Det är långt till granngårdarna, och över fyra mil till närmaste stad. Järnvägen, som numera går fram över egendomen, och har en liten station på dess mark lättar visserligen samfärdseln, men det intryck av ensamhet och frånskildhet som ligger över själva herrgården borttages ej därav. —

När fru Ulla Logård, född Ekesparre, en kall och blåsig höstafton i medio av 1860-talet som nygift gjorde sitt inträde på Loholma, överväldigades hon så av ställets dysterhet att hon brast i gråt och förskrämd tryckte sig intill sin make, men när hon som husfru bott på gården i mer än femti år älskade hon den mer än allt annat. — Och ändå hade hon här på Loholma under det halva sekel som gått både förlorat sin make och mistat två blomstrande söner. — Men ångesten och smärtan, och de föregående årens stora lycka, hade hopat minne på minne, alla sammanlänkade med den gamla gården, och givit alla döda föremål tunga och röst att tala till henne om de kära som gått och om framfarna släktleds öden och livshändelser. —

Nu vid sjuttioåtta år var hon en prydlig liten gumma med klara ögon och silvervita lockar vid tinningarna. Hon gick ständigt klädd i svart siden, hade hårklädsel av blonder och äkta spetsar och bar dyrbara briljantringar på de smala fingrarna. — Som hon var mycket förmögen brukade hon vid helger och bemärkelsedagar samla släkten hos sig och inte ens Loholmas notoriska dysterhet kunde stå emot skrattet och det muntra pratet, när Logårdar, Ekesparrar, och vad allt faster Ullas släktingar hette, gästade gården och fyllde dess rum och korridorer med spelande liv. —

När faster Ulla fyllde sjuttiofem år — hennes födelsedag inträffade strax efter nyår! — var släkten mer än vanligt talrikt representerad på Loholma. — Fredrik Ekesparre, den unge författaren, som alla spådde den mest lysande framtid, besjöng faster Ulla i högstämda verser, och Karl Ludvig Hall, vars mor hetat Herzbaum, förärade fyra smällfeta, slaktade gäss, vilken födelsedagsgåva, i betraktande av kristidens matbesvärligheter och gästernas talrikhet, måhända, för den praktiskt anlagda faster Ulla, var minst sagt, lika välkommen som det poetiska rökoffret. — Hon tackade emellertid båda gratulanterna med opartisk hjärtlighet, men när fru Dolly Hall, som av sin förälskade och beundrande make denna jul för första gången presenterades för den samlade släkten, bedrövad ursäktade sig för att hennes rosor ej voro så vackra hon önskat — de hade på vägen tagit skada av frosten — drog hon den unga frun till sig och smålog helt moderligt. — "Det gör ingenting med rosorna, barn!" sade hon vänligt. — "Kärare är det för mig att se en ung, fager människoblomma, som du, komma och sprida glädje över mitt gamla, grå Loholma." —

Och faster Ulla hade rätt — det var ögonfägnad att betrakta Dolly Hall. Hon var en liten, strålande brunett, finlemmad och graciös, full av liv och temperament. — Fredrik Ekesparre tyckte i början att hon var en av de mest förtjusande kvinnor han sett, och efter några dagars samvaro, slutade han med att finna henne oförliknelig. — Hon rent av inspirerade honom. Dolly, å sin sida, fann Fredrik Ekesparre både trevlig och intressant, och tyckte att han skänkte ett visst angenämt pikanteri åt hela hennes Loholmasejour. Hans ridderliga hyllning smickrade henne i hemlighet; den smakade en smula av romantik och skilde sig behagligt från Karl Ludvigs vardaglighet. — De hittills så omtyckta smeknamnen — "Dolly-tösen!" — och — "lilla gumman" — föreföllo så triviala i jämförelse med Fredriks "kusin Dolly!" — vördnadsfullt uttalat, men med något smekande i tonfallet. — Dessutom hade Fredrik Ekesparre synnerligen gott om tid, vilket Karl Ludvig, som var en arbetsam man och driftig jordbrukare aldrig haft! — och kunde föra ett roande samtal om vad som helst — vilket Karl Ludvig inte heller kunde. — Karl Ludvig lämnades inte heller under sin Loholmasejour några vidare tillfällen till tävling, ty faster Ulla lade oupphörligt beslag på honom i och för ändlösa diskussioner i lantbruksfrågor, vilka lämnade såväl Dolly, som det övriga sällskapet, fullständigt oberörda. —

"Du har fått en utmärkt man, kära Dolly!" — brukade faster Ulla säga. — "Så hederlig, duglig och praktisk! — Du har i sanning dragit den stora vinsten i äktenskapets lotteri." — Och Dolly höll snällt med, men inom sig

En nittioåring.

NITTIO ÅR FYLLDE DEN 17 NOVEMBER FRU Mimi Ridderborg, f. Lilliestierna i Linköping.

Genom ett verksamt liv har nittioåringen gått, avhållen och till mångas hjälp har hon varit.

Född 1829 i Långseruds socken i Värmland, dotter av kaptenen Anders Samuel Lilliestierna och hans maka f. Borin, blev hon år 1856 på Ulfåsa gift med kammarherren Carl Fredrik Ridderborg. Vid faderns död övertog C. F. Ridderborg fideikommisset Ribbingshof i Norra Vi socken i Östergötland.

Gården låg den tiden långt från järnväg — en gammal bygd med gammaldags seder inom hemliv och arbete. En husmors verksamhet blev här krävande nog. Gästfriheten först tog sin gärd av matmoderns omtanke och möda: år efter år samlades under lyckliga sommardagar släkten till den gamla fädernegården, vid födelsedagar och vid jul kommo grannarne — och grannskap räknades här på ett par tre mils omkrets — därförutom kunde där vara dagar om sommaren "då båten kom", då det vänliga hemmet på den vackra Norra Vi-stranden fick mottaga kända — eller okända — resenärer eller oväntade gäster i oanat antal.

När hösten kom slöt sig väl ensligheten men också arbetet om den gamla gården. Alla de gamla trevna sysslorna från ett svenskt herregårdshem hade här sin givna plats, alla leddes de av husmodern själv. Där slaktades, bakades tunnbröd, ystades, bryggdes och stöptes talgljus. Fem vävstolar voro i gång vintern över, den vackraste dräll skapades här under de goda tomtarnes, de gamla trotjänarinnornas villiga händer, men varje mönster var uträknat, varje väv uppsatt av husmodern själv. När efter fyrtio år Mimi Ridderborgs hem å Ribbingshof bröts upp, vittnade många hundra alnar hemvävt duktyg och linnevävnader om den flit som rått å gården.

Mimi Ridderborg.

Men utöver det egna hemmet och omtanken för make och släkt sträckte sig Mimi Ridderborgs verksamhet och villighet att hjälpa. Orten låg långt från stad och läkare, fattigt folk kör icke i första taget 2—3 mil till doktorn. Nej, "Nåda på Ribbingshof" var så gott som en doktor, man tog sig dit. Otaliga äro de första förband för ett yxhugg, hjälp för ett sjukt barn eller plåstrande med ett gammalt svårläkt sår Mimmi Ridderborg fått taga sig an. Räckte icke hennes egen självförvärvade kunskap till eller såg hon att läkarens instrument var av nöden, var det från Ribbingshof det styrdes om att patienten kom till doktorn. Ortens provinsialläkare var den tiden den kände stiftaren av S. H. T., Carl Magnus Appelberg. Mimi Ridderborg stod en gång vid ett svårartat fall med sin patient hos honom och frågade förskräckt om hon behandlat saken rätt. Han som ständigt behöll en ynglings munterhet och en god humor mot tillvaron såg på henne med bekymrad min: "Kära Mimi", sade han, "vi får vara tacksamma att vi inte har många sådana kvacksalvare som Mimi, då skulle vi, stackars lantdoktorer inte ha någonting att leva av."

Efter sin makes död 1907 flyttade Mimi Ridderborg till Linköping, där hon sedan varit bosatt. Ännu för några få år sedan tillåto syn och krafter henne att arbeta vid sin spinnrock och fotografien här bredvid, tagen 1916, visar henne ännu så sent som för tre år sedan spinnande fint täggarn. — Med oförminskade själsförmögenheter omfattar hon ännu intresserat sin omgivning, ehuru hon numer ej orkar vistas mycket uppe. Hon omgavs på nittioårsdagen av barn, barnbarn och barnbarnsbarn samt en vid ring av vänner, som alla någon gång vid äldre eller yngre år erfarit hennes självuppoffrande omtanke eller inneslutits i hennes ljusa vänlighet.

CECILIA SCHMIDT.

Iduns Kokbok är den bästa kokbok för det svenska hemmet. - - - -
10.de upplagan nu utkommen.
Pris kr. 8 — inbunden. - - -
Af ELISABETH ÖSTMAN.

Påhlssons Teaterkonfekt
Tillverkare
A.-B. Carl P. Påhlssons
Chokolad- & Konfektfabrik
MALMÖ

tänkte hon att om Karl Ludvig varit en liten smula mindre förträfflig och i stället något mera kvicktänkt och spirituell — exempelvis i Fredrik Ekesparres stil! — så hade det inte precis skadat. —

Strax efter födelsedagen reste de flesta av gästerna. Endast Halls, som kommit senare än de andra, Fredrik Ekesparre och två gamla fröknar Logård stannade kvar. — En afton sutto alla — utom Karl Ludvig, som på faster Ullas anmodan, följt med inspektoren för att se på ett par torparstugor som kanske behövde byggas om — församlade i salongen. Damerna sysslade med sina handarbeten, och Fredrik Ekesparre rökte och läste tidningar — det vill säga han höll dem i handen — och växlade i deras skydd då och då en blick med Dolly, som halvliggande i en vilstol slagit sig ned vid kvällsbrasan och under sina långa fällda ögonfransar emellanåt sköt en halvt skälmsk, halvt missnöjd blick bortåt hans håll. — Hon var röd om kinderna och det låg något, på en gång oroligt och strålande över hela hennes lilla person. Hon var upphetsad och inte så litet nervös, ty Fredrik Ekesparre hade på förmiddagen sökt kyssa henne bakom en dörr. Hon hade visserligen med mycken värdighet avböjt tillbudet och sedan hela dagen varit stram och avvisande, men minnet av vad som passerat dröjde kvar, hetsande och eggande. — En rövad kyss rår man inte för — kanske —! Nej, nu blev det för galet — inte får man tänka så —! Hon reste sig med ett ryck, flyttade sin stol intill faster Ulla och sade med sin mekssammaste och mest inställsamma röst: — "Snälla faster Ulla, tala om något från det fordomtima Loholma. Det bör finnas gott om sägner och spökhistorier sammanhängande med det här gamla stennästet!"

Faster Ulla hade lagt märke till minspelet mellan de båda unga och svarade en smula strävt avböjande, men då även det övriga sällskapet livligt instämde i Dollys begäran gav hon med sig.

"Loholma lider ingen brist på spökhistorier", sade hon, "men sådant tro ni unga ju inte på. Därför ska ni i stället få höra något ur Logårdarnas familjekrönika. Ni ska få höra historien om överste Herzbaum som lät inspärra sin hustru i en av de djupa källrarna under huset här och lämnade henne där i fyra år — i hunger, köld och ensamhet, kämpande en oavlåtlig kamp mot de stora råttorna, som gång på gång sargade henne med sina giftiga bett." — "Hu, så ohyggligt!" utbrast Dolly förfärad, "men kan det vara sant?" — "En sägen bland andra gamla släktsägner", förmodade Fredrik Ekesparre med ett skeptiskt småleende. — "Fantasiens bjärtaste hugskott frodas vanligen så kraftigt i familjetraditionerna att den lilla smulan verklighet blir alldeles bortblandad." — "Ditt omdöme är en smula förhastat, min kära Fredrik!" — blev den gamla damens en smula tillrättavisande svar. — "Det finns ännu gamla brev och anteckningar som till fullo bestyrka sanningen av den olyckliga Helena Logårds sorgliga historia." — Faster Ulla tystnade och tycktes eftersinna — så började hon långsamt, nästan högtidligt:

"På sjuttonhundratalet bodde överste Rutger Herzbaum här på Loholma. Han hade fått gården genom gifte med Helena Logård, vilken, endast sjuttonårig, av sin far tvungits till äktenskap med översten. — Överste Herzbaum var en våldsam och hårdhjärtad man, med starka passioner, och många år äldre än sin hustru. Sådant plägar ej medföra lycka och Helena Logård blev heller inte lycklig. Makarna hade tvenne barn — dottern Sara — sedermera gift med kapten Gert Ekesparre! — och sonen Karl, vilken ådrog sig faderns misshag genom att, mot dennes vilja, gifta sig med en fattig, ofrälse flicka av prästsläkt — Fredrika Amalia Gunnarsson. Karl Herzbaum dog ganska ung och efterlämnade änka och en späd son i mycket tryckta omständigheter. —

När översten sedan började bli gammal tyckes han ha ledsnat vid ensamheten här på Loholma, ty han företog i sällskap med sin fru en längre utrikes resa. — Då han kom tillbaka var han ensam. Det hettes att fru Helena avlidit och blivit begraven utomlands. — Men fru Helena var inte död. När den stora förhyrda resvagnen mitt i mörka vinternatten stannade framför Loholma gårdstrappa då steg även fru Helena ur densamma. Men inte förr hade hon kommit in i huset förrän hon av sin make och dennes betrodde tjänare Lars Joachimsson, fördes ned i en av husets källare och där instängdes. — Hur hon kunnat ådraga sig sin makes så oförsonliga hat har aldrig blivit fullt klart. Det tros dock att hon under makarnas resa sammanträffat med en sin barndomsvän och härigenom uppväckt överstens vilda svartsjuka. — Oskyldig torde hon dock ha varit, ty när hon på sin dödsbädd skriftade sig för församlingens kyrkoherde, skall denne blek och upprörd ha kommit ut ur hennes kammare och sedan i sträng ton sagt till översten: — "Eder maka är ett helgon och en martyr, överste! — Gud vare Er syndiga själ nådig!" —

Den gifta dottern skall dock ha vetat om moderns inspärrande och genom sin man sökt medla. Men kapten Ekesparre hade ej

---

I Fritzes Hovbokhandels Konstavdelning

pågår för närvarande en livligt besökt utställning av moderna, franska målningar. De här avbildade äro: — Överst: Joseph Bail: Le repos des Servantes. — I mitten: Courbet: Femme à l'éventail. — Nederst: Paul Chabas: Derniers reflets.

Gammal konst med nål

PÅ TRE ROSORS HOSTUTSTÄLLNING FINNS en hel samling Wiener Kleinkunst: brodernålens och saxens.

Magda Landsberger är en ung wienska, som tagit upp mormorsmors bortglömda stramaljsömnad med ordnade buketter av pensée, ros, dalia och förgätmigej i minutiöst utarbetade färgschatteringar. Men hennes saker äro inte bara kopior: det har kommit en raffinerad dämpning över den brokiga färgskalan och kompositionen är modernt fast och övervägd. Dessa broderier äro verkliga underverk både som skönhetsvärden och som tålamodsprov. Hela broderiet är bara en miniatyr, inte större än en kamébrosch eller medaljong och liknar mest ett preciöst utarbetat smycke i färgrik mosaik. Varje stygn för sig är nästan osynligt för ögat, utföres på finaste bottenväv och med hjälp av förstoringsglas. De små blomstermedaljongerna ha en elegant och diskret infattning: i locket till ett schatull av mauserbjörk, i en portföljperm av matt läder de Suède, i en pompadour av pärlgrått silke. Man behöver inte förstå hur svåra Magda Landsbergers broderier äro att utföra, för att se hur vackra och användbara de äro.

Hans Sperber, född wienare, svensk universitetslektor, i höst föreläsare i Stockholm över våra dagars Wien, hade bland föreläsningsmanuskripten i sin packning också ett par portföljer silhuetter. Saxen och det svarta papperet är hans "hobby" och rekreation efter språkvetenskapandet. Silhuettklippning är en gammal konst som blivit modern igen efter glömskans och förnedringens år — välförtjänt strafftid — tänk på 1880-talets jolmiga rankor och blad och älvebarn i svart på vitt. I vår tid med dess värdering av dekorativa möjligheter har silhuetten

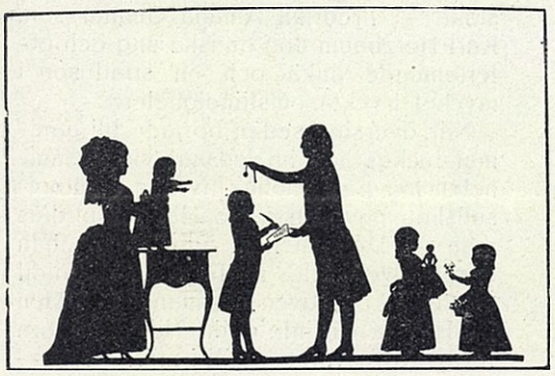

Familjegrupp 1700. Silhuett av Starcke.

Voltaire. Silhuett av Z. Huber.

fått en ny uppskattning. Man har ju upptäckt att svart och vitt nästan alltid gör sig bra. Wiener Werkstätte har alltid en mängd saker i svart och vitt: glas, tapeter, sidentyger. Svart och vitt i rumsdekorationer, i scenutstyrsel och kostymering: "Pierrots drama" m. m. m. m.

Silhuettens material och verktyg, papperet, saxen fordra en syntetisk uppfattning av motivet, förenkling av detaljerna, betoning av det väsentliga och väl avvägd ytfördelning. En modern god silhuett har därför ofta en affischartad

Eliæ himmelsfärd.

och sax modern igen.

verkan, är befryndad med plakatkonst. Dansen, sporten ge lämpliga motiv för klipparen, hans konst är att accentuera den uttrycksfulla linjen. Lotte Nicklass är ryktbar för sina moderna danssilhuetter inspirerade av Rysk balett och Beardsleys Salome. Hennes saker verka med mjuka konturer mera tecknade än klippta, mer grafiska än plastiska. Den rättrogne dyrkaren av genren säger att den riktiga silhuetten skall vara klippt direkt, konturerna skola visa kantigheten, strävheten efter verktyget saxen. De flesta silhuetter äro nog ritade först, särskilt på senare hälften av 1700-talet då silhuettporträttering var epidemisk. Man tiggde, bytte, samlade "skuggporträtt" så som sedermera fotografier. Man ritade skuggbildens konturer på väggen och förminskade teckningen med storknäbben. Enstaka klippkonstnärer ha ju alltid funnits: Huber klippte "riktiga" silhuetter av sin vän Voltaire, briljanta saker. Hans Sperbers silhuetter äro alla "riktiga", direkt klippta. Han tycker att Sverige är ett riktigt silhuettland med de många vattnen, den taggiga skogskonturen, den brutna terrängen. Han har en hel mängd svenska bilder: Uppsala domkyrka, Gripsholms slott och andra slott, skärgården, Skånekvarnar. — Kastellholmen har han behandlat som en naivistisk målare skulle ha gjort: föremålen stå uppradade, som direkt plockade ur en leksakslåda. Eliæ Himmelsfärd är så naiv och humoristisk som Fridolins fantasi fordrar.

De sobra svart och vitt-bilderna och det färgstarka konsthantverket harmoniera gott på Tre Rosors utställning.

I. B. G—N.

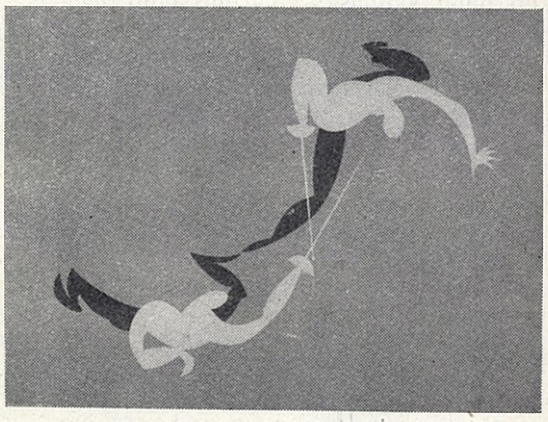

Fäktscen. Av Engert.

förr börjat tala i saken förrän översten råkade i en sådan paroxysm av raseri och därvid utslungade så hemska hotelser mot både dottern och mågen, att denne skrämd bragtes till tystnad och sedan avstod från varje inblandning. — Utifrån hade fru Helena heller ingen hjälp att vänta ty tjänarna voro, dels skrämda till tystnad, dels mutade av översten, och Loholma ligger, som ni vet, långt från alla granngårdar: Så fick fru Helena i över fyra år framsläpa sin eländiga tillvaro nere i den mörka, kalla källaren, utan annat sällskap än råttor och spindlar och utan att någonsin se en mänsklig varelse utom den ständigt tigande Lars Joachimsson, vilken en gång om dagen bragte henne hennes tarvliga föda. Till slut då hon redan trodde sig vara övergiven av både Gud och människor kom likväl hjälpen. —

Fredrika Amalia, sonen Karls änka, kom en dag farande upp till gården och hade med sig sin lille son, som hon ville visa för farfadern. — Hon kom oväntad och blev ovälkomnad, men som den gamla hushållerskan strax förut blivit sjuk bad översten henne dock stanna och tillsvidare taga hushållet om hand. — Fredrika Amalia gjorde så, men det dröjde ej länge innan hon förstod att inte allt i huset var som sig borde. Hon märkte det på tjänarnes tisslande och tasslande, på den buttre Lars Joachimssons smusslande och besynnerliga smygande i trappor och korridorer — hon förstod det på tusen småsaker. Till slut visste hon att en människa fanns inspärrad i en av källrarna. Det påstås att hon en gång när Lars Joachimsson varit drucken tagit hans nycklar och på så sätt skaffat sig tillträde till källaren där hon till sin outsägliga fasa fick se att den innestängda var hennes svärmoder. —

Dagen därpå gick hon till översten, sade honom att hon upptäckt allt, och bad honom genast befria den olyckliga fru Helena. — Översten svor och förbannade, rasade och hotade, men den vredesstorm som en gång så skrämt kapten Ekesparre inverkade ej på samma sätt på Fredrika Amalia. Hon sade honom att om han bure hand på henne eller barnet, skulle hennes släkt, som visste var hon fanns, anställa efterforskningar och då komme ändå alltsammans i dagen, och ville han draga in det lilla underhåll han för gossens skull givit henne, så finge han väl göra det — långt hellre ville hon med sitt barn vid handen tigga sitt bröd vid var mans dörr än tillåta att hennes svärmoder en enda dag längre försmäktade i sitt rysliga fängelse. — Till slut lugnade sig översten. Han förstod att han i denna svaga, oansenliga kvinna funnit en övermäktig och han gav vika. — Fru Helena hämtades upp ur källaren och överlämnades i Fredrika Amalias vård. —

Översten var en rik och mäktig man och hela saken nedtystades. Fru Helena levde ej heller mer än några veckor efter sin befrielse, men på sin dödsbädd skall hon ha välsignat Fredrika Amalia och alla hennes efterkommande och lovat att, även på andra sidan graven, följa dem med sina förböner och skyddande stå emellan dem och varje fara eller olycka, så ofta Gud det tillstadde hennes odödliga ande." — Faster Ulla tystnade och blickade allvarsamt ut över sitt auditorium. —

"En högst märkvärdig historia!", utlät sig unge Ekesparre med ett klentroget småleende. — "Synnerligen otrevlig för släkten — och fast otrolig i detaljerna." — Men fröknarna Logård, som kände historien förut gingo i god för dess absoluta trovärdighet, och Dolly frågade med livligt intresse: "Nå, men fru Helenas löfte att agera skyddsande för släkten — finns det några bevis för att hon verkligen uppfyllt det?" — "Många!" svarade faster Ulla nästan högtidligt. — "Jag skulle kunna anföra minst ett dussin. — Men de skulle alla föra oss in på varslets och spökeriets område, och sådant är inte njutbart för er, I unga, visa människor. — Låt oss hellre gå ner och supera — klockan är över åtta och jag tror att Karl Ludvig kommit hem."

Karl Ludvig var en smula nedslagen vid kvällsbordet. Han hade fått brev från sin inspektor att Spanska sjukan utbrutit bland statbefolkningen på Hillebo och att ett barn redan dött. Han måste resa hem redan nästa dag. — Men då han såg hur Dolly härvid gjorde en misslynt min, frågade han om inte faster Ulla ville behålla lilla Dolly veckan ut, som ämnat var? Hon hörde ju inte

hemma i smittan och behövde så väl litet ombyte.

Faster Ulla samtyckte artigt, om än utan vidare entusiasm till förslaget, Dolly tackade och saken var avgjord.

Dolly hade svårt att somna den kvällen. Långt sedan Karl Ludvigs lugna andetag förkunnat att han fallit i sömn låg hon rolös och vred sig i sin bädd. Hon hörde en klocka någonstädes inunder slå tolv, halv ett och slutligen ett. Plötsligt kände hon ett skarpt sken på sina slutna ögonlock och slog hastigt upp ögonen. Vid Karl Ludvigs säng stod en kvinna i vit svepningsliknande dräkt, och det var från henne skenet kom. Gestalten hade böljande silvervitt hår, och ett vackert, men tärt ansikte. Armarna och händerna, som hon höll utsträckta över den sovande voro till ytterlighet avmagrade, som hos en utsvungrad. — Och nu började skepnaden tala. — "Du lättfärdiga lilla tossa", sade den på forna tiders kraftiga språk, men med den mildaste, sorgsnaste röst, "du, som inte har så mycket förstånd i din tomma, lilla hjärna, att du förmår urskilja det rena guldet, därför att ytan ej är blankpolerad! — du, som fått oförskylt vad så många kvinnor förgäves längta efter — en annans trofasta, uppoffrande hjärta, en kärlek utan vank eller lyte; och ändå ej är nöjd. — Se, jag hans stammor, som ej skall tillåta honom lida, jag skall lägga min ena hand på hans ögon att de ej skola se din tanklösa lek med det varmed man ej får leka, och min andra på hans hjärta att det skall stelna i dödens ro. Och sedan skall du vandra din väg fram ensam och ständigt längtande efter den lycka du ägde och så föga brydde dig om att behålla." —

Dolly låg där badande i svett. Rummet var åter mörkt och hon kände att det började bli kallt. — Var det en dröm? Hade hon verkligen sovit? — Men allt hade ju varit så verkligt. — Med darrande hand tände hon ljuset och böjde sig ned mot sin sovande man. Karl Ludvig låg på rygg med slutna ögon och andades helt tyst. Nu när ansiktet låg så fullständigt i vila såg man bättre än någonsin hur vackra och ädelformade de kraftiga dragen voro, hur lugnt och gott uttrycket. Det var en god man, en manlig man som slumrade här bredvid henne. — Och Dolly såg och såg, ända tills hennes ögon började skymmas av tårar och kärleken från de första lyckodagarna flammade åter upp i hennes hjärta. — "Äh, gå inte ifrån mig, Karl Ludvig", snyftade hon, ännu under intrycket av drömsynens rädselvånda — "lämna mig inte ensam! — Jag har varit tanklös och dum, men det är över nu, och jag är Dolly från förr igen. — Stanna kvar hos mig och jag lovar — jag lovar att du aldrig skall behöva ångra det!" —

Dagen därpå tillkännagav Dolly att hon ämnade följa med hem. Och när faster Ulla en smula stött frågade om orsaken till hennes förändrade planer, svarade hon med sin skälmskaste min, men med en viss skälvning i tonfallet: — "Jo jag tänker fara hem till Hillebo och lära mig att bli riktigt snäll mot Karl Ludvig. Mycket snällare och förståndigare än jag varit förut. — Det är väl inte värt annat efter det som faster berättade i går kväll, för jag har alls ingen lust att komma i konflikt med Herzbaumarnes familjespöke." —

Hammarbykvarnen, kolteckning av Ferdinand Boberg.

Ett av de konstverk med motiv från Hammarbynejden invid Stockholm, som Sv. D. jämte fotografier m. m. sammanfört till en vacker minnesutställning över denna nejd, vilken på grund av Hammarbyledens framdragande snart skall förlora sin idylliska och pittoreska karaktär.

Medan ridån är uppe.

AUGUST STRINDBERGS DRAMA "DÖDSdansen" är för närvarande uppe på Svenska teaterns program. Skådespelets stämning av fasa och förtvivlan förmår ingen tid nöta bort. Tragediens musa har åsatt detsamma livets märke liksom hon för årtusenden sedan gjort det på Sofokles sorgespel.

Det sägs att människosjälens avgrunder icke kunna av människor utforskas mer än till ett visst djup. Väl att gränsen finns, ty vad våra egna erfarenheter och diktarens intuitiva blick visar oss är mer än tillräckligt för att vi skola bilda oss en uppfattning om vår natur oförstörbara bestialitet.

När Strindberg skrev "Fadern", "Fröken Julie", "Kamraterna" m. fl. var det framförallt kvinnans dämonism han hudflängde med sitt grova gissel, under det mannen stod belyst av martyriets ljus eller åtminstone hade relativt liten del i ondskans funder. I Dödsdansen reser han två furier mot varandra, ty såväl kapten Edgar som hans hustru Alice äro laddade med inbördes hat, som vuxit sig stort under deras tjugufemåriga äktenskap. Men också här gör Strindberg till slut kvinnan ansvarig för de båda makarnas förolyckade liv.

Hr Svennberg utför kaptenens roll och det sker med en så omutlig sanningsbetoning, att man glömmer att man befinner sig inför ett spelat livsöde. Rollen rymmer åtskilligt av cynism, fåfänga och etsande ondska — allt karaktärsskiftningar, som den utmärkte skådespelaren ger liv utan att överskrida gränsen för det konstnärligt måttfulla; tillika vaktar han sig för överdrift i de patologiska momenten. Därför blir också den hemska dansscenen en av spelets främsta detaljer.

Fru Brunius mångsidiga talang täcker även en kvinnogestalt av fru Alices förgrämda och dämoniskt ruvande läggning. I början är hon dock ej fullt inne i situationen, där hon dolsk och frusen vegeterar bakom fästningsmurarna, en förkrympt blomma, som inte längre hoppas att en ljusstråle skall träffa henne. Men hon växer med rollen och i tredje aktens brutala förförelsescen står hon fullt i nivå med dramats hemska stämning. Hr Björne spelar karantänmästaren och gör sin sak enkelt och redbart, men en smula torrt. Rollen är ju också mindre tacksam.

Premiärpubliken mottog skådespelet med spänt intresse och riktade efter dess slut varma hyllningar till de spelande — särskilt kännetecknades applåden, som ägnades herr Svennberg, av en demonstrativ kraft.

Vasateatern har med upptagandet av det danska lustspelet "Vi spekulera alla" av Jens Locher slagit in på en ny linje som ligger åtskilliga trappsteg högre än farsgebitet. Vi gratulera. Stycket är roligt med väl genomförda karaktärer, snärtande dialog och förträffligt byggda scener. Satiren mot börsspelarne har alltid aktualitet — liksom kärleken. Den dag människorna varken bry sig om Merkurius eller Eros är gamle Tellus färdig att krypa till kojs bland redan avlagda och slocknade planeter.

Fru Tollie Zellman innehar den kvinnliga huvudrollen i Lochers stycke och spelar den mästerligt — vare det nog sagt.

Här finns ej utrymme att ingå i detaljer, endast göra honnör för ett konstnärsskap, som redan nått långt och som, efter allt att döma, skall vinna många nya segrar.

I övrigt är utförandet en smula ojämnt. Som de bästa må nämnas hrr Byström, Baude och Bentzen. Hr Johannison chargerar onödigt sin jobbartyp, hr Riego som ung komisk flabb har tyvärr ingen komik att ge och det genuint danska paret Sörensen är påtagligt uppsvenskt i hr Fastboms och fru Hagmans framställning.

"Drottning Karneval" heter Oscarsteaterns nya operett av Zardasfurstinnans kompositör, och hela operetten är även ett enda karnevalsvirrvarr, nog så lysande ifråga om dräkter och interiörer, men utan vare sig större dramatisk eller musikalisk esplit. I huvudrollen, furstinnan Alexandra Maria, ser man med nöje fru Emma Meissner, ser att hon fortfarande har grace och gott humör och att de bländande toaletter, hon bär upp, kläda henne förtjusande. Men det bör stanna vid åskådandet. Sången bör man undvika att lyssna till; den ger ingen som helst föreställning om vad komponisten har avsett med noterna i partituret. Så mycket glansfullare sköter hr Niska sitt vokala parti. Fru Ewert släpper lös sitt glada humör som en liten pikant korist och hr Schröder spelar och dansar den sjuttiosjunde rollen av ung bonvivant i frack och lackskor. Hr Barcklind slutligen agerar Vicke Andrén och sköter förresten regin för det glimmande virrvarret på scenen. Ovisst är emellertid om drottning Karneval skall länge besitta tronen. Suveränerna ha en vansklig ställning i nutiden.

Scen ur Aug. Strindbergs Dödsdansen på Svenska teatern. Kapten Edgar (hr Svennberg). Alice (fru Brunius). Almberg & Preinitz foto.

På konserttribunerna råder livlig omsättning av främmande storheter. Joseph Schwarz, en mycket utpuffad baryton från Berlin, av rysk extraktion för övrigt, har givit två konserter. Han har en ypperlig röst, väl utbildad, och ett temperamentsstarkt föredrag. Men hans programval hade kunnat vara förnämare — det tycktes enkom gjort för att knipa publiken, något som också lyckades. Smäktande Liszt-nummer, insmickrande ryska romanser, en Traviataaria o. s. v. — det behöves ej mer för att bringa den känslosamma stockholmspubliken på knä.

Vi anteckna vidare Wilhelm Kempffs utmärkta pianistiska konst, fyllande ett tretal konserter och den norska sångerskan Cally Monrad, vars romansföredrag alltjämt äger charm och dramatisk uttrycksfullhet.

ARIEL.

Ett privathem som konstsalong. "Salon Strindberg", den första i sitt slag i Sverige.

ETT VACKERT STOCKHOLMSHEM har i dagarna öppnats för konsten och allmänheten. D. v. s. konsten har redan förut där haft hemvist; det förstår man, när man hör, att det är intendenten vid Liljevalchs konsthall Sven Strindbergs och hans makas hem, det gäller. Men nu är det alltså meningen, att allmänhet och konst skola föras samman i det hemmet. En dylik förening av privathem och konstsalong förekommer ju ej så sällan i de stora världsstäderna, där detta slags konstsalonger ofta växa ut till att omfatta ett par hela våningar. Men i Sverige, där det eljes på de senare åren runt omkring i de större städerna uppstått så många konstsalonger = vanliga konstaffärer, är det Strindbergska galleriet det första i sitt slag. Här har konstälskaren (och köparen!) tillfälle att se, hur ett konstverk tar sig ut i ett hems belysning. Det är ju så, att ett museums eller en konstaffärs väggar egentligen ej ge en tavla den rätta miljön; konstverket hör ju människorna till och bör gå in i den ram, som omger vårt dagliga liv, liksom dess outsägbara värden borde nästan utan att vi märka det under vardagens timmar insupas av vårt öga och vår själ.

Intendenten Strindberg och hans maka, född Sköldebrand av den stora svenska adliga släkten, bodde, innan de för två år sedan flyttade till Stockholm, i ljugu års tid i Helsingfors. Hr S. är av den August Strindbergska släkten; hans far var kusin med diktaren. I det "släktporträttsrum", vari fotografen knäppt av vår konstsalongs värd och värdinna, se vi också på hedersplatsen trona August Strindbergs farfar, kryddkrämare och major i borgargardet, i den ståtliga uniform, vars åsyn som man minns väckte respekt och beundran hos den unge Strindberg.

Från detta rum, som med sina släktporträtt ger en liten fläkt av ett gammalt svenskt borgarhem, träda vi in i salongen, där de gamla holländarna stråla mot en i festligt överdåd; bara skulle man till dem vilja ha tunga ekmöbler, vin i bägare — nej, det är inte värt fortsätta längre — — — Praktstycket är en kolossal Jan Lijs från 1629, en krogscen — men man skall bara inte tro, det är någon Brueghelsk bondscen. Vilken sällsam glans över dessa delvis så dunkla färger! Mitt i det glada vimlet står en yngling, häller vin ur en kanna i en lång stråle, som speglar och skimrar så klar mot dunklet, som komme den ur livets egen källa; i den mörka bakgrunden ett par, som kysses; bredvid ynglingen en dam i festligt strålande gult siden.

Mitt emot Jan Lijs ha vi en Rubens, målad på koppar, "Das kommende Leben": en naken kvinna och en bepansrad man, omvärvda av små änglar — hedendom och kristendom i en sådan oskuldsfull och förtjusande förening, som bara en gammal from och mustig flamländare kan åstadkomma. Vidare: en Ruisdael, några kostbara van Dyckskisser, en "söt" Amor av den söte Guido Reni, och annat med.

Så till det moderna! Moderna? — aj, aj, det började ju först i fjor, och här ha vi också förfjor. Där är bilder av Victor Forssell, en gammal man, som lever som enstöring i en stuga, själv bereder sin mat, aldrig gör konst för pengar, är okänd för alla utom för en hans egen milda och fina genius — det ser man här av de vackra, luftiga och lätta saker han gjort. — Axel Sjöberg — man skulle tro, att hans så kraftigt gjorda saker ej skulle riktigt gå i rum, att de snarare vore museitavlor; men här (de hänga bland mycket annat i matsalen), ser man hur utmärkt de göra sig i ett hem, hur de i dess mera dämpade toner liksom sjunka ner i färgen. — Eugen Jansson ser man från tre olika skeden i hans utveckling; det sista representeras av hans utmärkta stora Matrosbal. — En ung porträttmålarinna, som säkerligen kommer att bryta sig en bana, är Thyra Stenberg; hennes två porträtt av fru Ellen Rydelius och dennas lilla dotter äro flott målade, saftiga i färgen och plastiskt goda.

En del finnar ha också fått sin plats här och där i matsal och arbetsrum. Säregen och karaktäristisk är en målning från Bobrikoffti̇den av Hugo Simberg: över en ödslig hed bära två finska gossar med kärva miner på en bår en sårad ängel — det sargade fosterlandet. Detta inpassande av något övernaturligt mitt i en den mest realistiska framställning (av heden och gossarna) har en sällsam verkan; skulle man taga en bild från litteraturen, kunde man säga, det påminner en om somligt hos Selma Lagerlöf. — Ville Wallgren, en känd finsk skulptör, som länge levat i Paris, har flera små statyetter i brons, danserskor och andra sköna kvinnor med parisiskt snitt på kläderna och — utan kläderna.

Kl. 1—½5 varje vardag skall den vackra våningen i Engelbrektsgatan 21 vara tillgänglig för de konstintresserade. Det är naturligtvis också meningen, att utställningarna skola växla i denna — som det ju blir i alldeles särskild mening — konst-salong, där konstälskaren skall kunna möta konstnären i hans verk och lära känna honom i den omgiving, som blott ett hem kan ge.

E. TH.

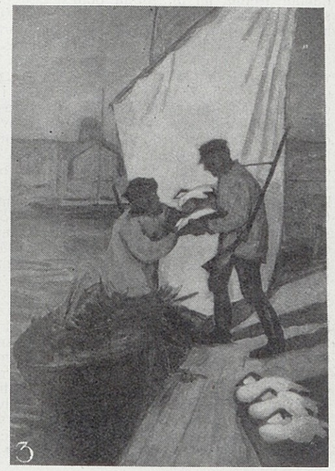

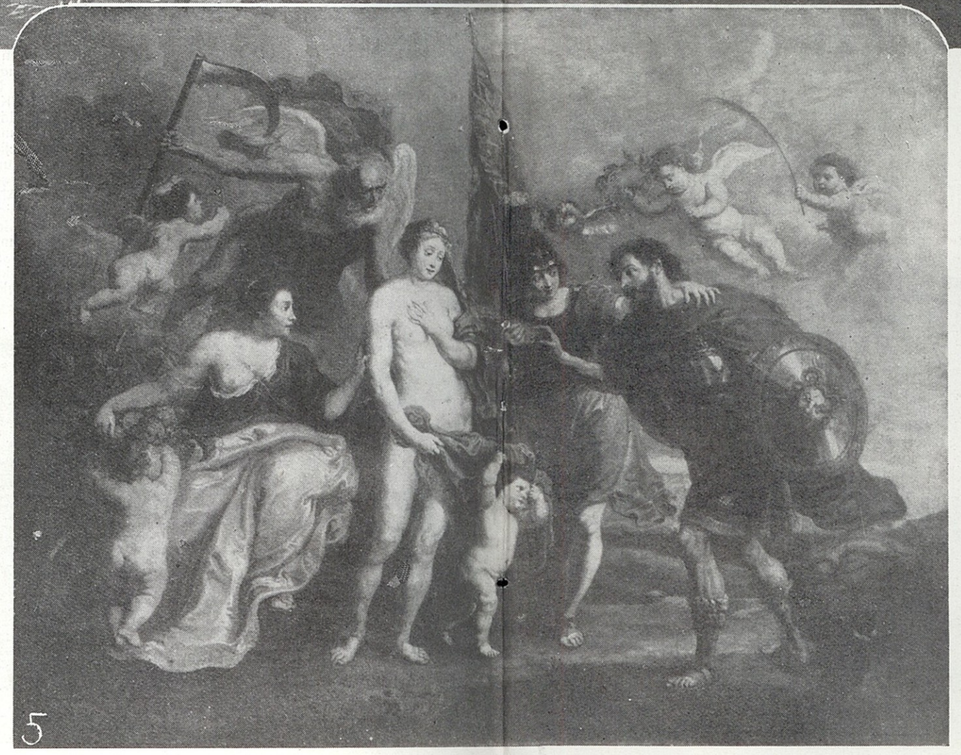

1. Barnporträtt av Thyra Stenberg. 2. Hr och fru Strindberg i släktporträttrummet. Det stora mansporträttet återger Aug. Strindbergs farfar, kryddkrämare och major vid borgargardet. 3. Vätteskyttar i månsken, av Axel Sjöberg. 4. Matsalen. 5. Das kommende Leben, av Rubens. 6. En salong med bl. a. gammal konst. O. Ellqvist foto.

Spalten om böckerna.

HÖSTENS STORA BOKFLOD ÄR I ANTÅgande. Redan ha de första böljeslagen pressat stränderna med dån och brus, och de förstande människorna lägga sig ned att dricka i förhoppning att det är livsens vatten, som bjudes dem.

Men hur många bli tillfredsställda. En framvältrande flod bjuder merendels på både grums och gyttja, och de litterära kaskaderna i våra dagar springa minsann icke alla ur Kastalias källa. Industrialismen har slagit sin grova klo också i litteraturen; att dikta är inte längre det Ibsenska "att hålla domedag över sig själv", utan en mången gång rent hantverksmässig procedur vid skrivmaskinen i syfte att skapa en text, varav kan framställas så många upplagor som möjligt. Om den verklige litteraturälskaren därför blir skeptisk inför de många nya namnen, må det det ursäktar honom, liksom man bör förstå hans tillfredsställelse att möta ett gott gammalt författarnamn på en ny bok, vare sig det är av svenskt eller främmande ursprung.

Till denna kategori av böcker hör "Pojaz". En historia från Östgalizien av Karl Emil Franzes. Själv ett galiziskt judebarn av födsel och uppvuxen i en av landets egendomliga små judestäder har diktaren i Pojaz, som för övrigt är ett postumt arbete, skildrat en ung, konstnärligt begåvad judegosses kamp med sig själv och mot sina stamfränder för att med nedbrytande av de skrankor hans ras, religion och sedvänjorna resa kring honom kunna ägna sig åt skådespelarens kall, till vilket hans begåvning avgjort hänvisar honom.

Med en berättarkonst, som i bredd och djup närmar sig de stora ryssarnes och de stora engelsmännens, bygger Franzos upp sin hjältes gripande levnadssaga. Man måste gång på gång ge luft åt sin beundran inför denna med levande åskådlighet framställda värld av judiska förhållanden och karaktärer, inga döda punkter finnas, figurerna förete ett ständigt växelspel av det israelitiska skaplynnets trosglöd, slughet, vinningssträvan och fanatism.

Lille Pojaz blir under sitt korta liv en martyr för sin konstnärsdrift, han gör övermänskliga ansträngningar för att nå till kunskap och utveckling, ansträngningar, som snart nog föra honom i döden i stället för upp på den sceniska konstens triumfvagn.

Boken behandlar visserligen ett individuellt människoöde, och den judiska stämningens sanning är icke att taga miste på. Men det oaktat har diktaren förstått att ge sin skildring en allmängiltighet, som gör den till en människans oavlåtliga kamp för idéen. Därför har Pojaz blivit ett diktverk fyllt av levande ande.

Den svenska översättningen, talangfullt verkställd av Sigrid Elmblad, har utgivits från Hugo Gebers förlag och kostar 13: 50.

Ett annat mästerligt alster ur främmande lands litteratur är en översättning direkt från ryskan av Fjodor Dostojevskis sällsamma roman "Idioten", vars första del (pris 8: 50) nyligen utsänts från Dahlbergs Förlags-Aktiebolag. Ryssland är de psykologiskt djupskådande diktarnes hemland, och Dostojevski står kanske främst bland kartläggarne av människosjälens gåtfulla kontinenter; hans analys av ryskt väsen är något underbart i fråga om visionär styrka, varom inte minst den nu föreliggande romanen bär vittne. Fru Ellen Rydelius' namn borgar för översättningens trohet mot det ryska originalet. — Vi torde återkomma till en utförligare anmälan, då arbetet föreligger komplett.

Den livaktiga nyengenska litteraturen företer alltjämt författarnamn av originell och idérik läggning. Ett sådant är Stephen Mc Kenna, vars roman "Sonja", översatt av professor Erik Björkman, utgivits från Bonnier. Här mötes läsaren av det moderna England strax före världskriget, politikens och lärdomens, likaväl som nöjenas och dårskapernas England. Londonlivet i dess olika ljusbrytningar, de myllrande människoklassernas ävlan och kamp brusar över sidorna samtidigt som etsande kvickhet och allvarliga idéinsatser fylla varje kapitel med klara speglingar av en värld och ett folk, som i mycket synes ha Europas framtid i sina händer.

Skildringens stomme utgöres av Sonjas och O'Ranes kärlekshistoria — lika ursprungligt behandlad som bokens övriga motiv. Båda kontrahenternas karaktärer äro osedvanliga, bisarra om man så vill, men fängslande på grund av sin egenart. Avslutningen sammanhänger med världskriget och ger författaren anledning att sia om den framtid som väntar människorna, förutsägelser vilka gärna må stämplas som infall, drömmar, spekulationer men som fängsla läsaren genom sitt allvar, sin besjälade tankegång och sitt behärskade patos. — Bokens pris är 8: 50.

*

Ernst Lundquist inleder raden av höstens svenska skönlitteratur med en ny roman "Under askan", som har ett dramatiskt om än ohyggligt uppslag till utgångspunkt för handlingen. Ty nu som alltid sker det en hel del i vad författaren skriver ,det är en drivande fart i hans skildringar, händelse avlöser händelse, och man följer med spänning de öden hans figurer undergå. Motivet är denna gång de konflikter en man drabbas av i sina äktenskap — det första äktenskapet har han ingått av kärlek, det senare av medlidande med en kvinna som råkat ut för en landsvägsstrykares övervåld och som han vill återupprätta i samhällets ögon genom att göra henne till sin hustru. Men varken kärleken eller medlidandet äro i detta fall några absolut verkande makter: båda förbindelserna bli motsatsen av vad han med sin ideela läggning tänkt sig, ty ingendera av hustrurna passar honom. Hans lidelse för den första glöder dock osläcklig under askan, och det leder till att han efter hennes död tar sig an hennes lille son, som hon haft med en annan man.

Handlingen är som sagt full av liv, dramatiskt liv, skulle man kunna tillägga och man läser boken både med nöje och behållning — dock icke alldeles reservationsfritt i fråga om vissa detaljer, som verka något osannolika, och en del politiska färgisättningar, vilka ha föga eller intet att göra med skildringen.

Men detta är bisaker. Det väsentliga är den friska berättartonen och kompositionens säkra resning — något som aldrig sviker denne talangfulle epiker utgången ur 80-talets skola.

Ernst Didrings nya roman "Spelarne" är en bok för dagen. Den drastiska titelvignetten — aktiejobbarnes dans kring guldkalven — täcker fullständigt innehållet. Som ledmotiv tjänstgöra de slitstarka Grängesbergarne och kring dessa förföriska papper har författaren med säker hand och säkert öga grupperat sina penninghjältar. Tack vare den dramatiska verve som är Ernst Didrings särmärke som författare kastas läsaren huvudstupa in i spekulationsvirvelns larm och jäkt — det går upp och ned för de ärade herrarne av svindeln, men oftast fladdrar vimpeln i topp och tillvaron är en dans med klackarna i taket, champagnen på bordet och älskarinnorna i famnen. Hausse — baisse, livsglädje — förtvivlan, purpur — aska, och så mitt i alltsammans världskrigets bedövande knall, så att börsmurarna skaka och jobbarne trilla i mark som äpplen ur ett stormruskat träd.

Författaren presterar en rad färgstarka men dock konstnärligt behärskade skildringar från våra dagars Stockholm, denna knutpunkt för svensk äventyrsanda, slöseri, vinningslystnad och lättsinne. Han sitter inne med stor sakkunskap såväl i fråga om börsspelets mysterier som om ton och sed i de mammonskretsar han skildrar. En modern stockholmsbild av slående sanning är den orgiastiska maskeradnatten på Grand Hotell — som tidsspegling ett av bokens bästa kapitel, präglat som det är av minutiös iakttagelse och format med vass ironi.

DUN
TÄCKEN

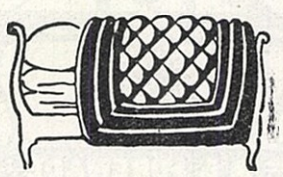

Varma, hållbara, eleganta.

J. SVENSSON & BOURGHARDT
Täckfabrik och Fjäderrenseri
VINSLÖV.

Katalog på begäran.

Rikstel. 20 & 121.

STEINWAY
Ensamagentur: Steinway & Sons
Lundholms Pianomagasin
Jakobsbergsgatan 38, Stockholm.

Främst i världen ställer vår nya,

patenterade uppfinning
ANGELIKA-ORGLARNE
och med de främsta stå våra erkänt förstklassiga Planinon.

A.-B. Skandinaviska Orgel- & Pianofabriken.
Grund. 1865. Mästersamuelsg. 41. Sthlm.
Verkst. direktör: M. Th. Dahlström.

VITRUMS
FERROL

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält föredrages det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages av såväl barn som vuxna.

Tillverkas å
APOTEKET VASENS DROGHANDELS LABORATORIUM
STOCKHOLM
Originalflaskor om 500 gram.
Finnes å alla apotek.

Utan att besitta någon påfallande originalitet — vilket för övrigt vore väl mycket begärt av så andligt tillplattade herrar som våra dagars börsspelare — ha bokens människor över sig ett verklighetsskimmer, som gör läsaren fullt övertygad om deras äkthet.

Skildringen slutar med några vackra frasfria sidor om fosterlandet och fosterlandskänslan, vilket tema författaren helt osökt spårar in på genom att den ena av bokens huvudfigurer vid världskrigets utbrott reser som frivillig till övre Norrland för att göra militärtjänst. Känslan av världskatastrofens närhet har av spelaren plötsligt gjort en människa, för vilken guldet förlorat sin lockelse. Han har upptäckt dess intighet och funnit att det gives högre mål att offra sina krafter för.

Båda dessa romaner ha utgått från Albert Bonniers förlag och kosta respektive kr. 9: 50 och 7: 75.

*

"Valda dikter" av Bo Bergman är en vacker publikation, som utgavs till skaldens för ej längesedan timade 50-årsdag. Här återfinnes sammanfört allt det bästa, som innehålles i de tre tidigare utgivna samlingarna — d. v. s. de fulländade alstren av en lyra, vars sordinklang är mera genomträngande än den "nyaste" poesiens turkiska musik någonsin kommer att bli.

Av Gustaf Frödings "Samlade skrifter", vilken står under redaktion av Ruben G:son Berg, ha hittills fem delar utkommit, omfattande Ungdomsdikter, Gitarr och Dragharmonika, Nya dikter, Stänk och flikar, Nytt och gammalt Gralstänk och Översättningar, varje del till ett pris av 4: 50. De vidlyftiga och litteraturhistoriskt intressanta kommentarerna, varmed utgivaren försett varje band, utgöra en Frödinganalys av stort och bestående värde.

Ett annat påbörjat samlingsverk är Hjalmar Söderbergs "Skrifter", vars första del, stockholmsnovellen "Förvillelser", utkom för någon tid sedan. Hjalmar Söderbergs finslipade prosakonst är redan vorden klassisk. Striden om hans namn och hans livsåskådning har tystnat. För den tid, som skall mottaga hans samlade produktion, kommer han att stå som konstnären med det omutliga sanningskravet, det stilla vemodet och den dolkvassa ironien inför livets godtyckliga växelspel.

Av Ernst Ahlgrens "Samlade skrifter" har i dagarna utgivits femte bandet, romanen "Modern". En förnyad bekantskap med denna författarinnas berättarkonst ger vid handen att hennes verk bli allt friskare, alltmera levande. Hur urvattnat och konventionellt verkar icke en hel del av dagens romanlitteratur bredvid dessa skildringar, som åsyfta att ge ett stycke verkligt liv och som alltid göra det.

Samtliga här nämnda arbeten ha utgått från Albert Bonniers förlag. Från P. A. Norstedt & Söner föreligger i dagarna den kompletta svenska upplagan av dansken Henrik Pontoppidans stora roman "Lycko-Per". Danmark har i närvarande stund ingen större epiker än Pontoppidan, Lycko-Per är hans främsta verk — en bok om Danmark och danska kulturströmningar i ny tid, en skildring som når djupt i sin säkra människokunskap.

E. H—N.

Dansk teater i nutid.

För Idun av ANDREAS WINDING.

(Forts.)

MED FULLA HÄNDER ÖSER FRU IPSEN av sin rikedom, givmild och frikostig. Till gestalten och i hela sitt sätt att uppträda erinrar hon om Rubens' blonda kvinnor, en graciös flamländska. Det kan finnas något slösande hos henne, en svällande överdådighet. Hon verkar ibland som ett av dessa ymnighetshorn från konditorn, vilka serveras som bröllopsdessert och äro fulla av capricer. Men i allt hon företar sig, finns det en det friska humörets allt besegrande kraft, det fruktbara leendet, som vi känna från porträtten av Hélène Fourment.

Ett oroligt och häftigt temperament som fru Bodil Ipsens har naturligtvis svårt för att finna sig till rätta i den lugna tillvaro, som hon beständigt längtar efter. Hon hör — som konstnärinna — till de polygama naturerna, som ha svårt för att bestämma sig för ett fast förhållande, och efter att på sin tid ha vandrat från Folke-teatret till Dagmarteatret och därifrån åter till Det kongelige, har hon nu, säkert efter häftiga inre strider,

JULNYHETER
från
ALBERT BONNIERS FÖRLAG:

DEN INBITNES Själaskatt.
HASSE Z. Fattiga riddare.

CHRISTIAN HOUMARK. Vägar som skiljas.
E. v. KEYSERLING. Skymningens gårdar.
RUDOLF HANS BARTSCH. Schwammerl.

Giv barnen varje morgon vad de själva vilja ha: en kopp
THULE CACAO

GOSS-
ULSTRAR
&
PALETÅER
SAMT
MATROS- SPORT-
OCH
KAVAJKOSTYMER
STÖRSTA URVAL TILL
BILLIGASTE PRISER
HOS
PAUL U. BERGSTRÖMS A.-B.
74 DROTTNINGGATAN 74

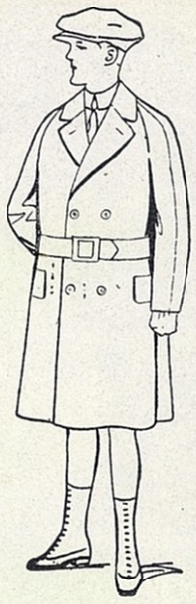

VINÄGRONS
ÄTTIKSPRIT
ÄR VID MATLAGNING OCH INLÄGGNING DEN FÖRNÄMSTA UTSÖKT GOD SMAK OCH AROM
A.-B. VINÄGRONS FÖRENADE FABRIKER
STOCKHOLM - GÖTEBORG - MALMÖ

SOLIDAR
DET GÅR SOM EN OLJA!
Ja, det gör det, om man vid all slags rengöring av med olja och fett behäftade föremål brukar tvättextraktet »Solidar».
Föremål, som blivit nedsmetade med olja (också oljefärg samt av andra fettämnen) rengöras lättast och mest effektivt, om de behandlas med en lösning, vari ingår en viss procent av tvättpulvret »Solidar», om den medföljande bruksanvisningen efterleves. Orsaken härtill är, att detta tvättmedel självt är så fetthaltigt, och att det innehåller högsta procentala vattenfria tvålsubstans. Då det dessutom är lättlösligt, är det utan jämförelse det bästa rengöringsmedlet i alla avseenden.

omgiven som hon är av förälskade direktörer, otåliga som den kyska Penelopes friare, ånyo gått tillbaka till Dagmarteatret. Här blir hennes moatié under denna säsong den likaledes från Det kongl. Teater utvandrade mycket duktige och energiske herr Poul Reumert, som av många jämställes med, av några beundrare till och med sättes över herr Johannes Poulsen. De äro var för sig så betydande och egenartade konstnärer, att det icke finns skäl till jämförelse.

Sedan fru Ipsen lämnat Det kongl. Teater, är den mest betydande skådespelerskan därstädes fru Ella Ungermann, som under några år var den danska teaterns hopp. Men i motsats till vad fallet är hos fru Ipsen märker man hos henne arbetet, striden mot svårigheterna, och det stundom så starkt, att hon särskilt i sina senare prestationer kan göra ett ansträngt intryck. Hon påminner någon gång om en annan exilerad primadonna, fru Anna Bloch, som på grund av tidernas ogunst nu ger gästroller i landsorten. Men fröken Ungermann har säkert en vacker framtid framför sig, liksom hon har en god karrière bakom sig. Hon är dotter till en bagarmästare i Slagelse, och kanske det är skälet till att hennes konst nu gör så konstiga kringelikrokar — — —

Mellan de två står fru Ellen Rindom, Folketeatrets bästa kvinnliga kraft. Hon är gift med den dramatiske författaren Svend Rindom, som är fader till några av de sista säsongernas största succèser (senast Tyrannens Fald), och som i sina repliker har en lätthet och naturlighet, som påminner om Julius Magnussen. Detta äktenskap har nog icke varit utan betydelse för fru Rindoms konstnärliga utveckling. Hon är säkert för närvarande den danska skådespelerska, som kan mest. I motsats t. ex. till fru Ipsen, som har fått allt i faddergåva av en givmild natur, har Ellen Rindom måst arbeta strängt med sin talang, innan hon nådde fram till sin nuvarande position, men hennes teknik är nu beundransvärd, och Köpenhamnspubliken har så småningom lärt — liksom den parisiska — att uppskatta de prestationer, som äro resultatet av arbete, insikt och intelligens. För endast några år sedan var det modernt att falla i hänryckning över naturbarnen med alla deras nyckfulla och tillfälliga infall. Men alltför många löften ha aldrig senare blivit infriade, alltför många välvilliga spådomar ha gäckats. Improvisationen på scenen står därför i mycket låg kurs, och den kultiverade åskådaren fordrar nu av skådespelaren, att han skall kunna sitt hantverk, att han skall vara helt och hållet herre över sin stämma och sina rörelser, att han skall förmå att klokt utnyttja sin förmåga till det yttersta, — allt sådant, som kan förvärvas genom flit, vilken väl i själva verket utgör största delen av talangen.

— — — — — — — — — — — — — —

Detta var blott tre av museerna. Det finns många fler. Men vem blir Apollon Musagetes under denna säsong?

Bland våra teatrar finns det ingen, som kan tjäna som en verklig värdemätare och draga gränsen mellan gott och dåligt. Mellan Johannes Poulsens nyromantik och fru Nansens intima naturalism är det svårt att finna någon konstnärlig medelpunkt. Allt är flytande. Allt är kaos. Också Danmark har nåtts av den världsrörelse, som heter "Europas Amerikanisering". Teatrarna befinna sig i en övergångstid före sin slutliga industrialisering. När den är fullbordad, kunna vi kanske ge varje trust ett särskilt namn och för en av dessa reservera det vi förr i världen menade med teater. Men ännu så länge gäller också hos oss den gamla formeln, förd ut i sina yttersta konsekvenser: "Alla genrer äro tillåtna, blott icke den tråkiga". Också hos oss betyder det inre och

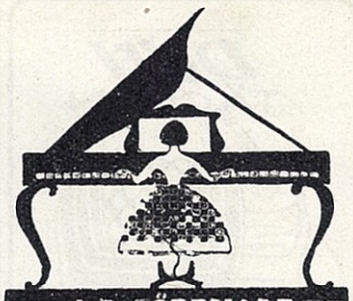
A-B FÖRENADE
PIANO & ORGELFABRIKER
GÖTEBORG
Flyglar, Pianion, Orglar från landets förnämsta fabriker. *Försäljningsmagasin:* **Stockholm**: Drottningg. 28, **Göteborg**: Arkaden, **Malmö**: Österg. 28, **Norrköping**: Drottningg. 16, **Gävle**: N:a Kungsg 25.

PIANINON
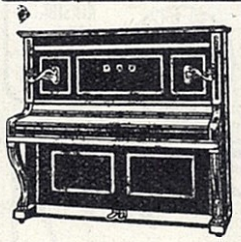
av förnämsta fabrikat å lager från flera **kungl. hovleverantörfirmor.** Moderna stilar, olika träslag. Goda avbetaln.-villkor. Rabatt vid kontant köp.
Tillskriv oss genast om Ni är spekulant.
A.-B. Fogelqvists Musikhandel,
Tel. 691. Norrköping. Tel. 691

Koks och bränntorv
utgöra i blandning ett ypperligt bränsle för så gott som alla slags kamintyper och lämnar det bästa ekonomiska resultat i förening med den bästa värmen.
Rekvirera en hl. av varje sort som prov.
Obs. Betydligt nedsatta priser.
OLAUS OLSSONS KOLIMPORT A.-B., Stockholm.
Telefoner: »OLAUS OLSSONS».

I varje bokh. 3 nyheter
1 SAGOLANDET.
Ny julbok för stora och små.
32 sidor jämte omslag. Format (avlångt) 21×27 cm. Häft. 2.25, inb. 3.50. Den högt uppskattade svenske sagoberättaren Hugo Gyllander och den framstående norske konstnären Louis Moe ha här samarbetat och åstadkommit något enastående i sagoväg. Den förre har på ett älskligt sätt berättat en liten saga med titeln »Älvan i äppelträdet» och Louis Moe har härtill målat 11 dråpliga färgplanscher och ritat 23 andra teckningar. — Men ej nog härmed, den stora, präktiga boken innehåller dessutom fyra vackra små visor med text och musik av Felix Körling. Visorna heta: Vår musik, Tomtarnas fest, Getabocken, Julvisa.
2 I ROSENGÅRD.
NYHET! Flickornas julbok. 128 sidor i 8:o format med 3-färgsomslag. Häft. 2 kr., inb. 3 kr. Innehåll: I rosengård. Dikt av Elisabeth Brehmer. Rosengårdarna. Saga av Helena Nyblom. Ett sommaräventyr. Berättelse av Teresia Eurén. Den bergtagna. Saga av Beth Birkenhain. Violerna. Saga av Elias Grip. Vakna! Dikt av A. T. Gellerstedt med musik av Alice Tegnér. Vad skall jag bli, när jag blir stor? Av Märta Lindqvist. Tyllbroderier. Av Elisabet Björck. Klisterpapper och portföljer. Av Svea Olson.
3 JULAFTON. Ny, stor, riktillustrerad jultidning för hemmet. Intressant, värdefullt innehåll. Bemärkta förf. Smakfull utstyrsel. Vackra konstbilagor. Stor, originell pristävlan. Pris 3.75.
Hög rabatt åt kommissionärer direkt från
Lindblads Förlag, Uppsala.

Ferrin
Bästa järnmedel
utmärkt styrkande.
Föreskrives av många läkare.
Fås på apoteken.

reella värdet hos en sak endast föga i förhållande till den stora frågan om hur saken tar sig ut. I detta avseende följa författarna publiken och skådespelarna författarna eller tvärtom — det är kort sagt tidsandan, och genom att konstatera detta ha vi kommit till ett neutralt begrepp, som förnärmar ingen.

Förr i världen brukade skådespelaren under de alltför korta semestermånaderna antingen låta sitt skägg växa vilt i ett anspråkslöst fiskläge, där han hade tid att samla tankarna, eller han njöt vid den moderna badorten av att se en beundrande krets av damer samlas kring sin populära hjältegestalt, och han gjorde samtidigt studier i sällskapslivet framför allt på den flyktiga erotikens område. Den tiden är för länge sedan förbi. Kampen för tillvaron har blivit besvärligare. Nu filmar han. (Gunnar Sommerfeldt drog med en trupp till Island, Olaf Fönss uppförde ett italienskt marmortempel på Bornholms granitklippor, och det finns väl knappast en ö eller holme i de danska farvattnen, där det icke filmades.) Knappt har skådespelaren som skurken i "På avgrundens rand" lagt sitt biografskägg, förrän han måste börja att forma masken till förföraren i det finare äktenskapsdramat. Film och skådespel gå sålunda för aktören på ett naturligt sätt över i varandra, och skillnaden utjämnas ytterligare genom de amerikanska folkkomedier, som under de sista säsongerna ha blivit de skandinaviska teaterdirektörernas älsklingsrätt.

Som direktör och skådespelare, så även författare och publik. Den robuste Carl Gandrup, som förra vintern hade succès med skådespelet Född Andersen, suckade en dag:

— Ack, min gamle mossbelupne vän, hur många genomvakade nätter har det inte kostat mig, innan jag lärde den konsten att skriva ett skådespel, som var tillräckligt dåligt för att göra lycka!

En annan diktare, en av våra mest betydande novellförfattare, vars utmärkta böcker aldrig säljas i mer än en upplaga, och som därför lever av att tillsammans med en kompanjon skriva om sina goda noveller till billiga folkskådespel, som fylla teatrarna, svarade mig, då jag en dag frågade honom, hur en så begåvad skribent bar sig åt för att kunna fabricera en sådan smörja:

— Ja, ser du, först måste man skriva en god novell. Så måste man söka reda på någon, som kan göra den dålig. Ett gott skådespel skall nämligen vara dåligt, det vill säga, det skall vara dåligt på det riktiga sättet, — riktigt bra dåligt!

Förklaringen är kortfattad som ett recept. Begge författarna lägga största vikten på "handlaget", den rent teatertekniska skickligheten, och detsamma är förhållandet med flertalet danska dramatiker. Det är länge sedan Köpenhamn upplevat ett danskt drama, skrivet för idéns skull. De hemmagjorda skådespel, vi ha sett under de sista åren, äro fabricerade under hänsyn till marknadens behov, till den för tillfället rådande smaken hos en köpstark publik, och de betrakta nästan alla livet under samma enkla synvinkel som parkettens herr Sörensen, vilken uppfattar konsten som något osmältbart, för att icke säga förnärmande. Det är karaktäristiskt för publiken, att dess dom icke längre fälles efter kriteriet: "var pjäsen bra?" Nej, frågan efter en premiär lyder nu: "gjorde föreställningen lycka?" Det frågas icke mera, om ett skådespel är film, om en film är god eller dålig, — blott den gör lycka. Och får pjäsen succès, anses den eo ipso som bra, utan tanke på de medel, som användas för att få folk att applådera. —

(Forts.)

BEGÄR HÖGSTA MÄRKET:
MUSTADS
"BÄSTA-VÄXT"

CLOETTAS GULD-CACAO

nu åter i marknaden

Till salu överallt

Hekto **75** öre

Agra MARGARIN

VÄXT

Obs.! Pristävlan Obs.!

Härmed inbjudes till deltagande i pristävlan om namn på ovanst. produkt

Kr. 2.000: 00

i priser. Alla kunna deltaga. Prova denna förträffliga vara o. begär prospekt över vår namnpristävlan.

Fås hos de flesta handlande.

A.-B. Agra Margarinfabrik

Nu är tiden inne då man börjar tänka på julfirandet. Och man räknar efter huru mycket pengar man kan offra för julklappar o. för andra nödvänd. inköp. Alla vilja ju ha det bästa till billigaste pris. Ett gott råd är då detta: Vänd Eder för Edra inköp till Åhlén & Holm, Sthlm. Där erh. Ni nästan allt vad Ni kan önska Eder. Firmans stora katalog erhålles på begäran gratis mot endast portokostnaden.

Lägg i kokboken

eller anslå i köket »Några beprövade recept för bakning av tårtor m. m. med Gooda-Jästmjöl. Det är de bästa recepter för det finaste jästmjölet.

Burkar à 25, 40 och 75 öre.

Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co.

Är Ni förkyld?

Använd alltid

SALAM-TABLETTEN

Förordad av Prof. C. B. Mesterton.

Pris 50 öre.

FRÅGOR

(Forts. fr. B-numret.)

började tycka om mig som en god vän och kamrat. Han har ångrat sin förlovning, men anser sig ej vilja bryta den ed som han gav då ringen sattes på mitt finger. Jag älskar honom lika högt efter det han gjort sin »bekännelse» för mig. Det var ett hårt slag, men jag kan ej låta bli att högakta honom för hans »ärlighet». Nu frågar jag, skall jag giva honom hans frihet tillbaka, eller kunna vi bli lyckligt gifta när förhållandet är sådant det är. Jag skulle vara tacksam för svar i eder tidning. Har ej någon som jag kan rådgöra med, ty jag står så gott som ensam i livet. Högaktningsfullt

28-årig fästmö.

N:r 235. Jag är 30 år och har varit gift men på grund av min mans brutalitet, dåliga levnadssätt samt oförmåga att försörja mig och vår lille nu femårige gosse sökte och vann jag skilsmässa 1914. — Vilket lidande detta varit för mig vet endast den som själv har genomgått något sådant. Hittills har dock kärleken till och omsorgen om mitt barn hållit mig uppe. Nu har dock åter en stor sorg drabbat mig i det att min mor som hittills vårdat mitt barn, under det jag varit ute och haft plats, blivit allvarligt sjuk och intet hopp finnes om hennes vederfående. Var skall jag finna ett kärleksfullt hem åt mitt barn då jag ej äger någon enda anhörig i vars vård jag kan lämna min skatt. Allt är mörkt omkring mig, skall det väl någonsin ljusna. Kära Iduns läsare råd en

Olycklig mor.

N:r 237.. Ung flicka, som önskar plats i familj i England, vore tacksam för upplysning om hur sådan kan erhållas. Är det rådligt att vända sig till platsförmedlingsbyrå därstädes och vilken är adressen på lämplig.

»21 år.»

(Forts.)

SINGER

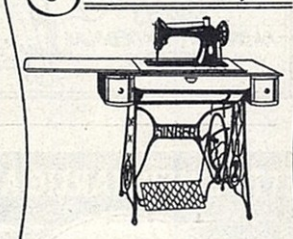

"Sybordsmaskiner"

Grammofonägare! Nytt för Skandinavien. Nyinkommet lager av Plattor med **Hawaiiansk guitarr (Ukaleia) av Mr Luvaun,** som f. n. gör utomordentlig succés på Scala i Köpenhamn.

N:r 3149. Mitt ideal, vals. Hawaijan Butterfly (mycket populär melodi). N:r 3151: Moana, vals. Kom och dansa med mig (Come and dance with me). N:r 3240. Aloha oe. Like no alike. Pris 4 kr. pr st.

Dessa utomordentliga plattor ha på kontinenten rönt enorm efterfrågan och även här i Skandinavien på kort tid blivit lika populära.

Ernst Rolfs Musikförlag,
STOCKHOLM,
Drottningg. 63. Västerlångg. 67.

Kriegs-Briefmarken

Grosse Preisliste & Zeitung kostenlos

Albert Friedeman,
LEIPZIG 155, Flossplatz 6/7.

MAN BÖR ALDRIG köpa »billig» skokräm eller »vilken sort som helst» utan ovillkorligen fordra det fullt förstklassiga fabrikatet »VIKING».

PIX

I nordan, sunnan öst o. väst **Pix** är bra o. **Pix** är bäst!

PENSIONSFÖRSÄKRING

Allmänna Änke- och Pupillkassan i Sverige

meddelar försäkring för pensioner dels till efterlevande änkor och barn dels ock till annan viss person oberoende av skyldskapsförhållande.

Inträde är öppet för varje svensk undersåte, som med avseende å hälsotillstånd prövas antaglig och icke uppnått 60 års ålder. Pension kan betingas från 100 till 1,500 kronor. Insats en gång för alla kontant eller delvis genom revers eller ock årliga premier.

All vinst tillfaller de försäkrade i form av årlig tillväxt av pensionen under den persons livstid som betingar pensionen. Pensionstillväxten utgår med lägst 2 högst 5 procent för år å det betingade pensionsbeloppet. Prospekt portofritt på begäran, varvid denna tidning bör åberopas.

STORKYRKOBRINKEN 11, STOCKHOLM

IDUN, bästa annonsorgan, till julen!

DETTHOWS P & D

paketerade

Kryddor

för hushållet

äro sedan 25 år erkända såsom landets bästa.

Obs! Varumärket!

Tellerins MARGARIN

ÄR DRYGT OCH VÄL SMAKANDE

"Älskade!"

Använd till korrespondensen

"PAKO" BREVÅSKAR

innehållande papper och kuvert i smakfull utstyrsel och alla prislägen. Ingenting förfares, papperet ligger färdigt, snyggt och fint i sin ask. Praktiskt och ekonomiskt.

Säljas hos alla Bok- o. Pappershandlare.

Fabrikanter:
AB. Papperskompaniet, Sthlm.

PAKO

Lediga platser
Platssökande
Inackorderingar
återfinnas i Bmumret.

D:r A. KARSTEN

Medicinskt Elektricitets-, Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsg. 60, STOCKHOLM
Behandling av
reumatiska åkommor.

Doktor J. Arvedsons kurs

i Sjukgymnastik, Massage och Pedagogisk Gymnastik

medför enligt kungl. maj:ts medgivande samma komp. och rättigheter som en kurs vid Gymn. Central-Institutet.

Kursen 2-årig börjar den 15 sept. Prospekt på begäran gen. D:r J. Arvedson, adr. Odeng. 1, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen

avlägges efter 2-årig kurs av kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 1 sept.
Prosp *Major J. G. Thulin, LUND.*

Gerda von Sydows
SÅNG- OCH MUSIKINSTITUT
David bagares gata 1 Stockholm
A. T. 285 11. -:- R.T. 94 33.

Velvet Complexion.

Oöverträffligt hudmedel.

»Velvet Complexion» är en mjölkliknande vätska som utan tvivel är framställd av mandel. Vilka ytterligare ingredienser, som släta ut rynkor, göra musklerna fasta och giva hyn klarhet och vithet, vet jag ej. Något trolleri är det. Ur Anna Söderberg: Skönhetsvård. Pris kr. 8:— plus porto.

FRANSKA PARFYMMAGASINET,
Hovleverantör.
Drottninggatan 21, Stockholm.

Underlivslidande

och dylikt undgås bäst med livmodersprutan Noliber, av förnicklad och förtent metall, ingen rostande, mindrevärdig bleckspruta. Pris 15, 19, 23 kr., med båda rören 20, 25, 30 kr. Lämpligaste lösning är Noliberpulver 5 kr. pr ask. Livmoderspeglar 10 och 20 kr. Även andra sjukvårdsartiklar. Prislista mot 15 öre porto.

CARL G. SCHRÖDER,
Möllevångsgat. 53 b, Malmö 1.

Mot grått hår och mjäll.

Härmed meddelas att det utmärkta och så mycket efterfrågade hårvattnet mot grått hår som förhindrar håravfall och fullständigt borttager mjäll och som i över 40 års tid förts i Fanny Gelins Parfymmagasin, Malmtorgsgat. 5, Sthlm, numera fås under adr. Firma Fanny Gelin, Norrviken, Riks- och Sthlmstel. Norrviken 214. Pris 6:30 kr. fraktfritt.

Den sparsamme och förståndige

använder antingen **enbart** Ahlgrens Äggersättningspulver eller ock **hälften antal ägg mot förut jämte Äggersättningspulver** vid bakning och matlagning. En burk Ahlgrens Äggersättningspulver motsvarar i vissa fall ett tjog ägg och ersätter dessutom jästmjöl, bakpulver o. d.

Varnas för mindervärdiga efterapningar.

Dräkttyger

köpes fördelaktigast direkt från fabrikanten. Promenad- dräkttyger av prima ylledrapé i följande färger: svart, blått, brunt, grönt och lila. Obs.! Dubbelbrett (145 cm.) pris endast kr. 11:50 pr met. Sport-dräkttyger av prima yllekorderoj extra tjock och varm vinterkvalité, slitstark (1½ met. brett) i blått, brunt och grått, pris endast kr. 12:25 pr met. Tyg till hel dräkt (4 met.) sändes fraktfritt mot postefterkrav och återtages om ej till belåtenhet. Obs.! Dessa tyger äro av samma goda kvalité som före kriget, vilka då endast såldes till skräddare och återförsäljare men nu erbjudes direkt utan mellanhänder. Skriv i dag till Fabrikör E. Carlsson, Box 31, Norrköping.

Dina blommors trevnad
Är ditt hems trevnad.
Detta uppnås genom användande av
Stidsvigs Blomstergödning

A.-B. FETTINDUSTRI,
Malmö.
Finnes hos de flesta frö- & blomsterhandl.

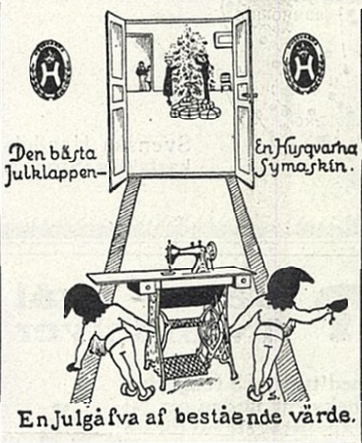

En Julgåfva af bestående värde.

LUXIN

BÄSTA METALL-PUTSMEDEL
flytande eller i pulver.

AKTIEBOLAGET
WILH. BECKER
STOCKHOLM

FREJAMI PASTILLERNA

fylla såväl hygienens som den goda smakens krav.
Välgörande vid fall av hosta, heshet och liknande åkommor.

REN SOCKERPRODUKT!

SÄLJAS ÖVERALLT

Annonsera i Idun!

PIANISTER!
Ny katalog över c:a 1,200 steppar, valser, salongsstycke, sånger m.m. för *piano* sändes gratis.

E. Anderssons Musikförlag, Malmö 23.

Misprydande hårväxt,

vårtor, födelsemärken, avlägsnas medelst elektrolysbehandling. Rådfråga läkare ang. metodens tillförlitlighet. Birger Jarlsgatan 58, invid Tegnérgat. R. Ost. 1956. A. 9606. Karin Mårtensson, Stockholm.

I Hemslöjd

intresserad person kan få övertaga en i Malmö väl inarbetad KONSTVÄVNADSAFFÄR med vävskola o. tillv. av nationaldräkter. Affären 18 år, haft samma läge. Överlåtes även delad. Närmare gen. ägarinnan fröken Ingrid Andersson, Djeknegatan 22, Malmö.

Spädbarnshemmet

Adress Furuhill, Sigtuna emottager elever, som önska utbilda sig i barnavård. Ansökningar insändas till
Föreståndarinnan.

Kvinnosjukdomar.

Underlivslidande och liknande undvikes bäst genom Haralds livmoderspruta. Pris 12, 16, 20 kr., med båda rören 16, 20, 24 kr. Haralds Sköljningspulver 2 kr. pr ask. Livmoderspeglar 3, 5 och 10 kr. Bokprislistan 22 och ill. kat. 23. mot 12 öre porto i försegl. brev utan firmatryck. Till landsorten mot postförskott eller förut insänd likvid.

— **Constantin Harald** —
Linnégatan 18. GÖTEBORG.

En plats-annons uti *Vermlands-Tidningen*
åses i över 10,000 Vermlandshem.
Länets enda dagliga tidning.
Huvudkontor: Karlstad.

Använd alltid
SVALÖFS HAFREGRYN!
Välsmakande! Närande!

DEN NYA ENGELSKA "PH. D"-GRADEN.

Flera brittiska universitet ha nu inrättat en "Ph. D."-grad, som torde lämpa sig speciellt för svenska studenter.

1. Varje med universitetsexamen försedd studerande, tillhörande något, av härvarande universitetsmyndigheter, godkänt svenskt universitet, äger inskriva sig vid brittiska universitet för att idka studier i och för vinnande av "Ph. D."-graden.

2. Denna grad kan vinnas inom alla fakulteter, den teologiska, juridiska, medicinska, humanistiska, naturvetenskapliga, tekniska och kommersiella.

3. Den beräknade studietiden vid brittiska universitet uppgår till omkring 2 år.

4. Graden i fråga kan vinnas genom en avhandling jämte skriftlig eller muntlig tentamen, om så anses önskvärt.

ALLA UPPLYSNINGAR

beträffande kurser, levnadsomkostnader jämte andra detaljer, kunna på begäran erhållas från

THE UNIVERSITIES BUREAU
IMPERIAL INSTITUTE, LONDON.

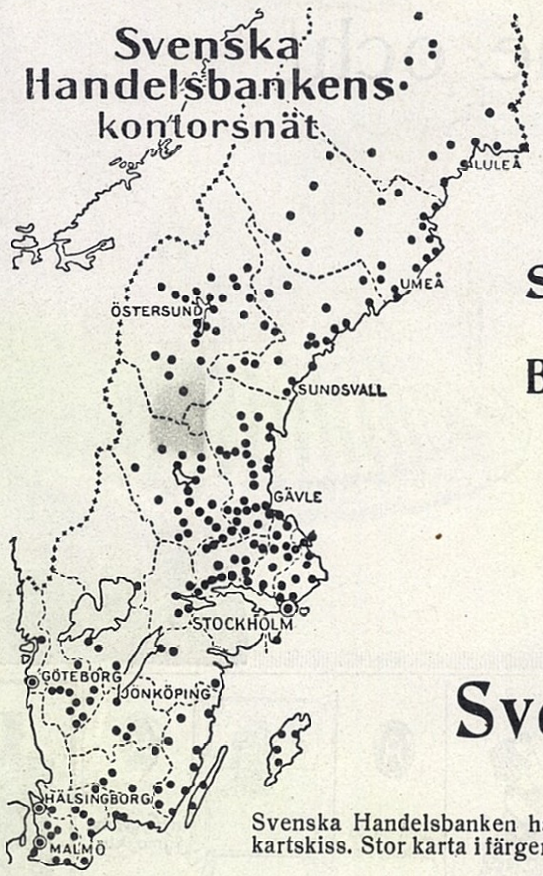

Den 15 november 1919

har

Stockholms Handelsbank

sammanslutits med

Bankaktiebolaget Södra Sverige

och samtidigt, för att uttrycka fullbordandet av sin organisatoriska utveckling från en ursprungligen lokal huvudstadsbank till ett numera *hela landet* omfattande bankinstitut,

ändrat sitt namn till

Aktiebolaget

Svenska Handelsbanken

Egna fonder 180,000,000 kr.

Svenska Handelsbanken har 254 egna kontor, fördelade över hela Sverige enligt vidstående kartskiss. Stor karta i färger med *fullständig ortsförteckning* erhålles *gratis* å samtliga kontor.

DIAMANT Såpa - Tvål Tvättpulver

Allt bestyr med tvätt och rengöring går lätt och bekvämt undan om Ni använder »Diamant», erkänt för sin absoluta renhet från frätande ämnen.

Tillverkas af:

Happachs Såpfabriks Aktiebolag, Malmö.

D:r E. Dujardins

Kosmetiska Kliniker, Köpenhamn.

Spec. Paraffinbehandling av ansiktsfel (såsom vanprydande form på näsa, mun, kinder, haka och byst) samt ärr, rynkor och andra missbildningar.

Amagertorv 31. tisd. o. fred 4.30—6. Byen 51. Privat Telf. Godth. 471 y.

För 5 öre blott

erhåller Ni en kopp god och stärkande buljong. KRAFTOX-buljongtärningar äro de bästa och billigaste. Finnas överallt. Kokböcker gratis genom

SVENSKA AKTIEBOLAGET
PARAGUAY. KÖTTEXTRAKT
SUNDBYBERG

Sydsvenska Kredit Aktiebolagets

ställning den 31 okt. 1919.

Tillgångar:		*Skulder:*	
Kassabehållning	9,977,201:30	Aktiekapital	40,000,000:—
Obligationer	12,246,012:44	Reservfond	20,000,000:—
Fastigh. o. inventarier	7,332,465:08	Dispositionsfond	2,000,000:—
Reverser mot säkerhet	138,159,099:25	Pensionsfond	500,000:—
Växlar	98,163,141:38	Despositions- och kapitalräkningar	148,933,396:04
Kreditiv- och löpande räkningar	86,168,362:97	Sparkasseräkning	77,171,615:99
Hos inhemska banker	10,529,293:86	Giro o. löpande räkn.	59,618,398:35
» utländska »	21,667,560:46	Postremissväxelräkning	7,497,467:42
Å andra räkningar ...	19,176,670:64	Till inhemska banker	500,000:—
		» utländska »	10,504,389:15
		Av utl. banker insatta	9,908,840:36
		Å andra räkningar ...	26,785,700:07
Kr.	403,419,807:38	Kr.	403,419,807:38

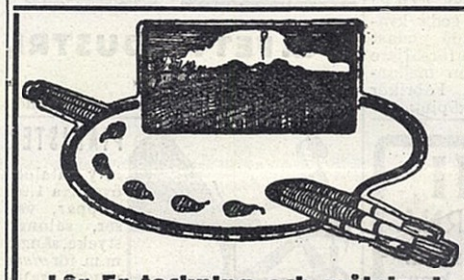

Lär Er teckning och målning!

Inga ämnen torde vara mera intressanta och tacksamma att studera än teckning och målning, ty varje person äger större eller mindre anlag härför, ehuru dessa anlag först i och med lämplig undervisning komma till sin rätt. Dessutom är kunskap i frihandsteckning och målning av oskattbart värde för alla, ehuru i synnerhet för varje tekniker, yrkesman, klichétecknare och annonsör. Ett säkert öga och en säker hand samt förmågan att skarpt iaktta ga äro för mången lika oumbärliga som de egentliga fackkunskaperna.

Ämnar Ni lära Er teckning eller målning, bör Ni genom att deltaga i vår undervisning pr korrespondens skaffa Er de nödvändiga kunskaperna. Eder ålder, boningsort eller nuvarande sysselsättning utgöra ej något hinder vid vår undervisning. Avgifterna äro låga. Betalningsvillkoren synnerliga förmånliga. Lärotiden obegränsad. Skriv därför redan i dag efter prospekt genom att ifylla bredvidstående kupong och sänd den i öppet kuvert, frimärkt med 5 öre!

HERMODS Korrespondensinstitut

Slottsg. 53 B. Dir. H. S. Hermod, Malmö.

Sänd mig gratis och utan förbindelse å min sida Ert illustrerade prospekt för det yrke eller den kurs, framför vilken jag markerat ett kors (×).

Frihandsteckning	Elektr. montörkurs
Penntecknning	Ångmaskinistkurs
Landskapsteckning	Lantbrukskurser
Landskapsmålning	Realskolekurser
Akvarellmålning	Inträdeskurser
Pastellmålning	Studentkurser
Porträttmålning	Kurser i allmänabild. ämnen
Bokföringskurser	Tyska språkkurser
Kontoristkurser	Engelska språkkurs.
Stenografkurs	Franska språkkurs.
Byggmästarekurs	Rysk språkkurs
Elektr. maskinistk.	

Namn .....

Adress .....

Idun 7 b 1 22/11 19

BRITTISKA UNIVERSITET

I Storbritannien finnas 18 universitet, vilkas lärarstab och elevantal äro ungefärligen följande:

	Lärarstab	Studenter
Universitetet i Aberdeen	84	1024 (328 kvinnliga)
„ „ Belfast	66	685
„ „ Birmingham	141	874
„ „ Bristol	222	895 (241 kvinnliga)
„ „ Cambridge	138*)	3676 (1914)
„ „ Dublin (T. C. D.)	100	1285
„ „ Durham	151	961 (33 kvinnliga)
„ „ Edinburgh .....(c)	200	2529 (546 kvinnliga)
„ „ Glasgow	158	2916 (662 kvinnliga)
Irländska nationaluniversitetet	157	1774
Universitetet i Leeds	186	1065 (204 kvinnliga)
„ „ Liverpool	214	1170 (305 kvinnliga)
„ „ London	800—900	4086
„ „ Manchester	238	1268
„ „ Oxford	159*)	3045 (450 kvinnliga)
„ „ St. Andrews	93	508 (200 kvinnliga)
„ „ Sheffield	146	399
„ „ Wales	164	1319 (437 kvinnliga)

*) Dessutom finnes ett stort antal kursledare och docenter.

(Universitetsnotarierna lämna på begäran alla närmare upplysningar.)

Svenska Tryckeriaktiebolaget, Stockholm 1919.